

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ПАВЕЛКО ОЛЬГА ВІТАЛІВНА

УДК 657.6:69.003(043.2)

**ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСНОВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
МЕТОДОЛОГІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування Міністерства освіти і науки України, м. Рівне.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор
Лазаришина Інна Дмитрівна,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України (м. Київ),
завідувач кафедри статистики
та економічного аналізу.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Задорожний Зеновій-Михайло Васильович,
Західноукраїнський національний
університет (м. Тернопіль),
проректор з наукової роботи;

доктор економічних наук, професор
Шигун Марія Михайлівна,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
завідувач кафедри обліку і оподаткування;

доктор економічних наук, професор
Замула Ірина Валеріївна,
Державний університет
«Житомирська політехніка»,
професор кафедри обліку і аудиту.

Захист дисертації відбудеться «12» листопада 2020 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.06 у ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України за адресою: 03057, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03313, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49г, ауд. 601.

Автореферат розіслано «12» жовтня 2020 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

О.І. Степаненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ефективність вітчизняної економіки безпосередньо залежить від стабільного розвитку всіх її галузей, і, зокрема, будівельної, суб'єкти якої особливо гостро відчують потребу в залученні додаткових ресурсів та поліпшенні інвестиційного клімату. Практична реалізація зазначеного базується на відповідній інформаційній базі, в основі якої – достовірні та оперативні дані, зокрема щодо фінансових результатів діяльності та перспектив здійснення будівельного бізнесу.

За даними Державної служби статистики України впродовж 2011-2017 рр. будівництво було збитковим. Втім, починаючи з 2018 р., ситуація радикально змінилася. Діяльність будівельних підприємств загалом набула чітких характеристик прибуткової. Вже за результатами 2019 р. в будівництві зафіксовано чистий прибуток у сумі 13685,1 млн грн із досягнутим рівнем рентабельності 3,4 %, хоча це і значно нижче середнього показника по Україні (7,7 %). У 2019 р. в будівельній індустрії 73,3 % підприємств працювало прибутково, 26,7 % – збитково. Специфіка ведення господарської діяльності суб'єктами будівництва обумовлюється його особливостями, різними організаційними формами та обсягами виконання будівельних робіт. Зазначене актуалізує необхідність вирішення проблем, пов'язаних із управлінням будівельними підприємствами з позиції забезпечення їх стійкого розвитку та визнання суб'єктами підвищеного суспільного інтересу. За такого підходу особливого значення набуває комплексна інформація, що продукується обліково-аналітичною системою і стосується всіх аспектів діяльності підприємств, зокрема, фінансових результатів.

Для забезпечення якості обліково-аналітичної системи на всіх ієрархічних рівнях управління потребує вирішення низка проблем стосовно обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності вітчизняних будівельних підприємств, що актуалізує тему дослідження. Загальні засади методології та організації обліку й аналізу в Україні сформували та розвинули вітчизняні вчені, зокрема В.І. Бачинський, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, О.С. Височан, О.М. Галенко, Л.В. Гнилицька, Т.А. Гоголь, Д.О. Грицишен, В.В. Євдокимов, І.В. Жиглей, В.М. Жук, З.М.-В. Задорожний, І.В. Замула, Т.Г. Камінська, Л.М. Кіндрацька, Ю.А. Кузьмінський, М.В. Кужельний, П.О. Куцик, І.Д. Лазаришина, С.О. Левицька, С.Ф. Легенчук, В.Г. Лінник, Л.Г. Ловінська, Н.О. Лоханова, О.В. Олійник, Н.А. Остап'юк, Н.І. Пилипів, І.М. Парасій-Вергуненко, А.А. Пилипенко, М.С. Пушкар, І.Б. Садовська, С.В. Свірко, В.В. Сопко, Н.М. Хорунжак, В.О. Шевчук, М.М. Шигун. Поняття фінансових результатів, дослідження їх сутності, класифікації, механізму розподілу, проблеми обліку, аналізу висвітлено в дисертаційних роботах О.В. Гаращенко, О.В. Костюкової, Я.В. Лебедзевич, Л.І. Леженко, О.І. Мазіної, О.І. Олійничук, О.О. Осадчої, В.В. Пасенко, Н.В. Прохар, Н.В. Уткіної, А.А. Хуторян, В.В. Чайки, С.Б. Шипіної. Економічний зміст прибутку та питання його максимізації як основної мети господарювання розглядали в своїх працях такі зарубіжні учені: Е. Бернс (А. Barnes), Р. Коуз (R. Coase), Т. Дворкін (Т. Dworkin), Е. Феме (E. Fama), К. Монроу (K. Monroe), Е. Річардс (E. Richards).

Проблемні аспекти обліку та аналізу в будівництві знайшли відображення в наукових публікаціях В.В. Бабіча, В.А. Дерія, М.В. Дерій-Гуменної, О.В. Гандзюк, П.М. Кричуна, Я.Д. Крупки, Н.В. Мужевич, І.Я. Омецінської, В.О. Осмятченка, Л.І. Пославської, Н.В. Починок, Т.М. Сороки, О.І. Чижишин.

Отримані ними результати забезпечили розв'язання багатьох проблемних питань із обліку та аналізу фінансових результатів, зокрема, і в будівництві. Водночас подальших поглиблених досліджень потребують теоретико-методологічні та організаційні положення обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. Це важливо, оскільки практика ведення будівництва, сформована в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів у світовій економіці, традиційно випереджає теоретичні напрацювання. Зазначене не виключає випадків некоректного використання категорійно-понятійного апарату та аналітичного інструментарію в процесі вирішення обліково-аналітичних проблем основної діяльності в будівництві. Необхідно суттєво вдосконалити методику обліку фінансових результатів основної діяльності та їх відображення в звітності будівельних підприємств для забезпечення відповідності інформаційної бази бухгалтерського обліку й звітності запитам користувачів у конкретній обліковій інформації. Наведене вище обумовило вибір теми дослідження та підтверджує її актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівного): у межах теми «Облік, аналіз та аудит (контроль) діяльності економічних суб'єктів відповідно до стратегії сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0115U003840, 2015-2018 рр.) автором обґрунтовано пропозиції з удосконалення обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств; за темою «Фінансова підзвітність суб'єктів господарювання у розвитку громадянського суспільства» (номер державної реєстрації 0118U002183, 2018-2021 рр.) вирішено ключові питання методики та організації обліку фінансових результатів; у межах наукового проекту молодих учених на тему «Інформаційне забезпечення управління еколого-економічною безпекою держави в умовах військово-політичної нестабільності» (номер державної реєстрації 0117U003842, 2017-2020 рр.) автором удосконалено інформаційне забезпечення управління фінансовими результатами будівельних підприємств.

У 2019-2020 рр. науково-практичні пошуки здійснювались на замовлення ПрАТ «Рівнебуд» в процесі виконання науково-дослідної роботи на тему «Удосконалення обліку та аналізу фінансових результатів будівельних підприємств: організаційно-методичні аспекти», за результатами якої вдосконалено обліково-аналітичне забезпечення фінансових результатів будівельних підприємств, і ТОВ «Вестбудпроект» – на тему «Аналітична обробка даних бухгалтерського обліку й фінансової звітності з метою визначення рівня фінансової безпеки та розробки заходів щодо її посилення», в межах якої автором проаналізовано дані обліку й звітності для ідентифікації рівня фінансової безпеки.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в удосконаленні та розвитку теорії й методології, а також організаційно-практичних

засад обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств на засадах неоінституціоналізму.

Відповідно до окресленої мети в роботі визначено сукупність завдань, спрямованих на її досягнення:

- розширити концептуальні підходи до ідентифікації сутності прибутку будівельного підприємства як ключового економічного суб'єкта неоінституційного середовища з погляду фінансового результату господарювання задля нівелювання наявних відмінностей при його трактуванні в різних нормативно-правових актах;

- розвинути організаційний підхід до створення системи аналітичного обліку фінансових результатів шляхом їх класифікації з урахуванням специфіки діяльності будівельних підприємств для забезпечення достовірного відображення відповідних даних у звітності;

- поглибити теоретичні питання бухгалтерського обліку відповідно до виокремлених процесів у будівництві, зокрема в частині завдань, принципів, функцій бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності будівельних підприємств, обґрунтувати напрями їх модифікації, актуалізувати адаптованість методу бухгалтерського обліку до інформаційних потреб стейкхолдерів на етапах облікового процесу основної діяльності будівельних підприємств;

- узагальнити концептуальні положення й надати практичні рекомендації з удосконалення системи документування для цілей управління фінансовими результатами основної діяльності будівельних підприємств та підвищення рівня поінформованості різних рівнів менеджменту;

- запропонувати комплексну інформаційну базу як необхідну умову прийняття рішень стейкхолдерами через узагальнення методичних та організаційних питань сучасної практики обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств;

- обґрунтувати значення управлінської звітності як ключового джерела інформації для різних рівнів менеджменту;

- розкрити напрями розвитку інформаційного забезпечення підготовки статистичної звітності будівельних підприємств з урахуванням удосконаленої структури аналітичних та зведених даних в частині доходів і витрат;

- визначити неоінституційні чинники впливу розміру будівельних підприємств на організацію обліку фінансових результатів та обґрунтувати трансформацію принципів організації обліку для їх практичного застосування;

- запропонувати напрями удосконалення облікової політики будівельних підприємств на основі побудови відповідної матриці врахування впливу запитів економічних інституцій;

- дослідити теоретичні передумови складання будівельними підприємствами інтегрованої звітності, запропонувати її інформаційне наповнення через ідентифікацію системи динамічних показників для формування інформації про фінансові результати;

- ідентифікувати основні функціональні складові економічної безпеки будівельних підприємств та виокремити елементи системи їх економічної безпеки з метою посилення контролю за ефективністю будівельної діяльності;

– науково обґрунтувати теоретико-методологічні засади аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами будівельних підприємств задля розширення інформаційної бази ухвалення економічних рішень;

– розробити порядок трансформації методології економічного аналізу в частині формування інформаційного супроводу управління фінансовими результатами, спрямований на підвищення результативності діяльності будівельних підприємств;

– розвинути підходи до аналізу фінансових результатів із використанням елементів економіко-математичного моделювання для розширення комплексу звітно-аналітичної інформації.

Об'єктом дослідження є процес формування та обліково-аналітичне відображення фінансових результатів будівельних підприємств.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методологічних, організаційних і практичних засад обліку та аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств на засадах неінституціоналізму.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційної роботи склали базові положення неінституційної теорії. В основу дослідження покладено діалектичний і гносеологічний методи, які застосовано для поглиблення та уточнення економічної сутності понять та категорій. З використанням історичного методу встановлено залежність еволюції розвитку обліку фінансових результатів від процесів, які відбувалися в суспільстві. При розв'язанні поставлених проблем, зумовлених наявними особливостями будівництва, враховано системний підхід. Теоретичні узагальнення й аргументація авторських висновків ґрунтуються на використанні таких загальнонаукових методів, як: індукція і дедукція (при ідентифікації поняття «прибуток будівельного підприємства»); синтез та аналіз (при дослідженні механізмів обліку фінансових результатів будівельних підприємств, напрямів їх розподілу); узагальнення (при побудові матриці врахування впливу запитів економічних інституцій на формування облікової політики будівельних підприємств, розробці практичних рекомендацій щодо відображення фінансових результатів в управлінській звітності); моделювання (при використанні методичного інструментарію для виявлення загроз економічній безпеці держави); порівняння, групування, фінансових коефіцієнтів (при обчисленні рентабельності); інтерв'ю та ретроспективний аналіз (при дослідженні динаміки статистичних даних щодо діяльності будівельних підприємств).

Інформаційною базою дослідження стали офіційні статистичні дані Державної служби статистики України (ДССУ), нормативно-правові документи, що регламентують ведення обліку в будівництві, монографії, наукові статті у вітчизняних і зарубіжних виданнях із проблем розвитку теорії, організації й методології бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів, довідково-інформаційна література, фінансова та статистична звітність будівельних підприємств України, оприлюднена інтегрована звітність вітчизняних і зарубіжних суб'єктів господарювання, інформаційні ресурси мережі «Інтернет», програмні продукти («Statistica 6.0», «Бухгалтерія будівельної організації», «Бухгалтерія для України», «BAS Будівництво. Керування фінансами»), а також власні розробки автора.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні та розвитку теорії й методології, а також організаційно-практичних засад обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств на засадах неінституціоналізму.

Найбільш вагомими теоретичними та практичними результатами, які характеризують наукову новизну та особистий внесок автора, є такі:

вперше:

– розроблено порядок трансформації методології економічного аналізу в частині формування інформаційного супроводу управління фінансовими результатами через розширення спектра аналітичних показників прибутковості основної діяльності будівельних підприємств за використання комплексного підходу. З метою оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств формалізовано методику аналізу рентабельності операційного, виробничого, фінансового циклу в будівництві та запропоновано алгоритм розрахунку показників рентабельності продукції і продажу продукції житлового, нежитлового будівництва й будівництва інженерних споруд, а також надання та продажу послуг генерального підряду. Це забезпечує посилення аналітичності звітної інформації, комплексне оцінювання результативності діяльності будівельних підприємств та розробку заходів щодо підвищення її ефективності;

– науково обґрунтовано теоретико-методологічні засади аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами будівельних підприємств з використанням цілеорієнтованого підходу, що передбачає проведення аналізу фінансових результатів у розрізі систем управління економічною безпекою, конкурентоспроможністю, економічними ризиками, діловою активністю, інвестиційною привабливістю, вартістю підприємства. Практична реалізація окресленого підходу є суттєвим концептуальним доповненням теорії та методології економічного аналізу, що водночас посилює дієвість аналітичного забезпечення ухвалення управлінських рішень у частині досягнення максимальних KPI, сприяє розробленню конкурентних стратегій, спрямованих на максимізацію наявних і потенційних конкурентних переваг;

удосконалено:

– систему документування операцій із визначення фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств через розроблення пакету первинних документів (Акта приймання виконаних будівельних робіт, Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати, планової й кошторисної документації, документів із визначення фінансових результатів виконання будівельних робіт) та обґрунтування порядку їх впровадження в спеціалізовані програмні продукти. Це дає змогу знизити трудомісткість облікових процедур і суттєво підвищує інформативність системи бухгалтерського обліку в частині запитів управлінського персоналу;

– організаційний підхід до створення системи аналітичного обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств на основі розробленої їх класифікації з виокремленням таких ознак: за видами виконаних робіт та наданих послуг; видами будівель і споруд; суб'єктами будівництва; залежно від характеру будівництва. Її практичне використання уможливило обрання

основних важелів системного управління найбільш ефективними напрямками діяльності будівельних підприємств та суттєво розширює інформаційний супровід користувачів завдяки синергії інформації систем обліку й аналізу фінансових результатів;

– склад інформаційного забезпечення користувачів різних рівнів у розрізі ключових показників основної діяльності будівельних підприємств, зокрема: запропоновано перелік аналітичної інформації в частині собівартості реалізації, доходів, витрат і фінансових результатів; розроблено зміст підрозділу Примітки «Доходи, витрати та фінансові результати» (за МСФЗ) та доповнення до розділу V «Доходи і витрати» Приміток до річної фінансової звітності будівельного підприємства. Використання наведених розробок, на відміну від існуючих, забезпечує обґрунтованість превентивних заходів із поліпшення ефективності діяльності будівельних підприємств та посилення рівня інформативності аналітичних і звітних даних;

– організаційно-методичні положення управлінської звітності в частині фінансових результатів, зокрема запропоновано форму Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств і розроблено Методичні рекомендації щодо його складання. Розвинута система управлінської звітності виступає ключовим чинником підвищення оперативності управління результатами основної діяльності та зростання вартості будівельних підприємств;

– методичні підходи до інформаційного наповнення статистичної звітності будівельних підприємств у частині відображення доходів та витрат, зокрема ідентифіковано процес формування відповідних показників щомісячної форми звітності – Звіту про виконання будівельних робіт (ф. № 1-кб), річних – Структурного обстеження підприємства (ф. № 1-підприємництво), Звіту про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів (ф. № 2-інвестиції) на основі використання розробленої системи аналітичних рахунків, що дозволяє мінімізувати час складання звітності та сприяє більш оперативному ухваленню на її основі відповідних управлінських рішень;

– теоретико-методичні положення оцінки стану економічної безпеки будівельних підприємств як ключових суб'єктів неінституційного середовища в розрізі основних її функціональних складових. При їх розробленні, на відміну від чинної практики, враховано вплив фінансових результатів діяльності на рівень економічної безпеки. Для прогнозування ймовірності настання ризиків і загроз на будівельному ринку залежно від обсягів і поведінки фінансових результатів сформовано матрицю загроз економічній безпеці країни, в основу якої покладено рівень та динаміку показників монополізації будівельного ринку, зокрема індексу Герфіндаля-Гіршмана, ентропії ринкових часток будівельного ринку, коефіцієнтів Джині, ринкової концентрації та варіації, обчислених за даними фінансової звітності 100 будівельних підприємств України;

набули подальшого розвитку:

– наукове обґрунтування складових теорії та методології бухгалтерського обліку в частині фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств, зокрема наведено авторське бачення модифікацій ключових облікових завдань, принципів, функцій відповідно до виокремлених процесів у будівництві:

підготовка до будівництва, власне будівництво та реалізація будівельної продукції. Поєднання процедурного й адитивного підходів до виконання облікових процедур уможливує поглиблене дослідження предмета бухгалтерського обліку, який варіює залежно від вказаних технологічних етапів. Це створює належний науковий базис для формування релевантної інформації в системі обліку фінансових результатів будівельних підприємств і впливає на ефективність ухвалення рішень стейкхолдерами;

– загальні та спеціальні принципи організації системи бухгалтерського обліку на основі ідентифікації неінституційних чинників впливу розміру будівельних підприємств на такі її складові: забезпечення бухгалтерського обліку; технологія облікового процесу; розподіл облікових функцій; трансформація облікової системи в будівництві, що в сукупності обумовлює якісний рівень організації бухгалтерського обліку, оперативність інформаційних потоків на виході з облікової системи та підвищує її мультиплікативну ефективність;

– методичні підходи до складання інтегрованої звітності будівельних підприємств у частині розкриття інформації про фінансові результати в динамічному розрізі, зокрема розроблено інтегрований звіт будівельного підприємства та запропоновано методику його складання з описом алгоритму формування ключових показників. Використання інтегрованих даних дає змогу оперативно управляти діяльністю будівельного підприємства, уникати економічних ризиків у замовників та підрядників, максимізувати їх фінансові результати, уможливує оцінювання ефективності фінансових стратегій та посилює прозорість інформації про діяльність будівельних підприємств;

– концептуальний підхід до побудови облікової політики будівельних підприємств на основі розробленої матриці врахування впливу запитів економічних інституцій (із їх поділом на внутрішні і зовнішні, загальні та специфічні). Запропоновано структуру Наказу про облікову політику, у якій реалізовано можливість врахування змін зовнішнього й внутрішнього середовища на політику управління будівельним підприємством та формування інформаційного підґрунтя для розробки стратегій його розвитку;

– трактування прибутку будівельного підприємства як перевищення суми доходів, отриманих за виконання будівельних робіт з використанням наявного підприємницького потенціалу, врахуванням економічних ризиків та конкурентних переваг, над пов'язаним із ними обсягом витрат, відображених у системі бухгалтерського обліку. Запропоноване тлумачення прибутку базується на авторській позиції в частині ідентифікації теоретико-методологічних засад визначення фінансових результатів будівельних підприємств, що обумовлює напрями подальшого розвитку облікових процедур. На відміну від усталеного підходу, акцентовано необхідність врахування ризиків, пов'язаних із експлуатацією підприємницького потенціалу, що суттєво посилює значення професійного судження бухгалтера при розрахунку фінансових результатів основної діяльності;

– методичні положення аналізу конкуренції на ринку будівництва з використанням елементів економіко-математичного моделювання і на цій основі комплексно оцінено динаміку його розвитку через перевірку гіпотези на відповідність значень чистого доходу підприємств нормальному та логнормальному

закону розподілу з використанням критерію Колмогорова-Смірнова та тесту Жака-Бера. Це уможливило проведення компаративного аналізу ефективності діяльності будівельних підприємств України, довело відповідність ідентифікованого логнормального закону розподілу принципу Парето, підтвердило чинність вихідної гіпотези автора, що суттєво розширює можливості порівняння результативності суб'єктів підприємницької діяльності, зайнятих у будівництві.

Практичне значення отриманих результатів полягає в науковому обґрунтуванні та практичній цінності пропозицій із удосконалення методології й організації обліку та аналізу фінансових результатів основної діяльності, що позитивно впливатиме на ухвалення рішень у частині підвищення ефективності управління будівельними підприємствами. Підтвердженням практичної значимості одержаних результатів є їх використання:

– *на загальнодержавному рівні*: Міністерством розвитку громад та територій України – при розробленні заходів, спрямованих на розбудову інфраструктури регіонів (довідка № 8/8.4.1-133-20 від 19.06.2020 р.);

– *на рівні громадських організацій*: Федерацією професійних бухгалтерів та аудиторів України – при здійсненні проєктів у сфері бухгалтерського обліку та організації навчальних програм для обліковців в Україні (довідка № 56 від 28.08.2020 р.);

– *на регіональному рівні*: Управлінням капітального будівництва виконавчого комітету Рівненської міської ради впроваджено аналітичні рахунки в частині фінансових результатів, доходів і витрат (довідка № 33 від 18.02.2020 р.); Управлінням економіки міста виконавчого комітету Рівненської міської ради Рівненської області взято до розгляду розроблені методичні та організаційні підходи до аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств (довідка № 08-78 від 04.03.2020 р.); Департаментом з питань будівництва та архітектури Рівненської обласної державної адміністрації при підготовці Звіту за 2019 рік враховано чинники розвитку будівництва з позиції макроекономічного аспекту, результати дослідження впливу факторів розвитку будівництва на фінансові результати, доходи і витрати будівельних підприємств (довідка № 429-01-09/20 від 05.03.2020 р.); Департаментом економічного розвитку і торгівлі Рівненської обласної державної адміністрації при розробці програм економічного, соціального, інвестиційного розвитку регіону використано пропозиції з ідентифікації впливу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств на визначення економічної безпеки країни (довідка № 01/1001-000-195 від 06.03.2020 р.);

– *на рівні суб'єктів господарювання (будівельних підприємств)*: ПрАТ «Рівнебуд» – впроваджено Звіт про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств (довідка № 04/26/1 від 25.02.2020 р.); ТзОВ «Реноме-Євробуд» – в практичній роботі розраховуються запропоновані в дослідженні показники рентабельності (довідка № 11/12-Р від 11.12.2019 р.); ТзОВ «РівнеМЖКбуд» – при проведенні економічного аналізу фінансових результатів основної діяльності використовуються показники рентабельності виробничого та фінансового циклів (довідка № 02/03 від 02.03.2020 р.); ТОВ «Інвестиційно-будівельна компанія «Інвесткапітал» – в процесі обчислення рентабельності

операційного циклу за запропонованою методикою (довідка № 18/11-19 від 18.11.2019 р.); ПП «Рівнеспецбуд» – при формуванні положень наказу про облікову політику враховано наслідки впливу результатів інвентаризації та подвійного запису на облік фінансових результатів будівельних підприємств (довідка № 02/03 від 03.03.2020 р.); ТзОВ «Будівельна компанія «Укргідроком» – використовується розроблений Акт приймання виконаних будівельних робіт (довідка № 39-Б від 17.12.2019 р.); ТзОВ «Будальтком Проект» – застосовується методичний інструментарій аналізу фінансових результатів будівельних підприємств (довідка № 2 від 02.03.2020 р.); ТзОВ «Люкс-Хаус Груп» – в процесі опрацювання облікових положень відображення фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств використано пропозиції з удосконалення аналітичного та синтетичного обліку (довідка № 28/02-1 від 28.02.2020 р.);

– *на рівні закладів вищої освіти*: Національним університетом водного господарства та природокористування при викладанні дисциплін «Облік і аудит», «Управлінський облік», «Облік інвестицій» (довідка № 011/8 від 05.03.2020 р.).

Особистий внесок здобувача полягає в удосконаленні комплексу теоретичних, методологічних і організаційних положень обліку та аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств й обґрунтуванні доцільності їх практичного використання. Наукові положення, розробки, висновки й пропозиції, які виносяться на захист, є результатом особистої роботи здобувача. Внесок автора в колективні опубліковані роботи конкретизовано в списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні і практичні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на науково-практичних конференціях:

– *міжнародних*: «Наука и образование в современном мире» (23 лют. 2013 р., м. Караганда, Казахстан), «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз у сучасній економічній науці та практиці» (3-4 квіт. 2014 р., м. Київ), «Продовольчі ресурси: проблеми і перспективи» (11 лист. 2014 р., м. Київ), «Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи» (17-18 квіт. 2015 р., м. Львів), «Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій і перспектив розвитку» (27-28 лист. 2015 р., м. Київ), «Інституціоналізація процесів євроінтеграції: суспільство, економіка, адміністрування» (21-22 квіт. 2016 р., м. Рівне), «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (11 трав. 2016 р., м. Тернопіль), «Сучасні тенденції розвитку науки в Україні» (12 трав. 2016 р., м. Рівне), «Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы» (21 квіт. 2017, м. Пінськ, Білорусь), «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (27 квіт. 2017 р., м. Рівне), «Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу» (20-21 жовт. 2017 р., м. Житомир), «Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту» (4 груд. 2017 р., м. Полтава), «Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу» (22 бер. 2018 р., м. Харків), «Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення» (27 квіт. 2018 р., м. Кривий Ріг), «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (17 трав. 2018 р., м. Рівне), «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (31 трав.-

01 черв. 2018 р., м. Тернопіль), «Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy» (September 28, 2018, Kielce, Poland), «Advances of science» (28 верес. 2018 р., м. Карлові Вари, Чехія), «Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу» (5-6 жовт. 2018 р., м. Ужгород), «Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки» (6 жовт. 2018 р., м. Луцьк), «Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку» (11-12 жовт. 2018 р., м. Острог), «Сучасні проблеми менеджменту» (19 жовт. 2018 р., м. Київ), «Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки» (28 лист. 2018 р., м. Луцьк), «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії» (16 бер. 2019 р., м. Запоріжжя), «Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу» (18 квіт. 2019 р., м. Харків), «Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» (18-19 квіт. 2019 р., м. Дніпро), «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки» (10 трав. 2019 р., м. Рівне), «Теорія та практика менеджменту безпеки» (14 трав. 2019 р., м. Луцьк), «Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції» (16 трав. 2019 р., м. Рівне), «A számvitel és pénzügy tudományok hatása a gazdasági folyamatok fejlődésére» (17-18 трав. 2019, м. Берегове), «Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку» (25 жовт. 2019 р., м. Острог), «Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки» (18 лют. 2020 р., м. Луцьк), «Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в умовах переходу до Індустрії 4.0» (26-27 бер. 2020 р., м. Рівне);

– *всеукраїнських*: «Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні» (24 лют. 2015 р., м. Ірпінь), «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (11 лют. 2016 р., м. Київ), «Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток» (24 бер. 2016 р., м. Рівне), «Стратегічні вектори соціально-економічного розвитку на мікро- та макрорівні» (17-18 лист. 2016 р., м. Полтава), «Регулювання міжнародних економічних відносин: проблеми та перспективи: досвід, проблеми, перспективи» (8-9 груд. 2017 р., м. Київ), «Актуальні напрями модернізації бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в Україні» (23 трав. 2018 р., м. Харків), «Розвиток фінансів, банківської справи та страхування в Україні та світі» (20 вер. 2018 р., м. Київ), «Реалізація компетентнісного підходу в підготовці фахівців з обліку і оподаткування» (22 лист. 2018 р., м. Рівне), «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє» (18 квіт. 2019 р., м. Черкаси).

Публікації. Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в 73 наукових працях загальним обсягом 138,5 д.а., з яких особисто автору належить 62,3 д.а., у тому числі: 6 монографій (1 – одноосібна); 16 статей у наукових фахових виданнях України (14 – одноосібних); 9 статей – у зарубіжних виданнях; 42 тез доповідей – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 410 сторінок друкованого тексту. Робота містить 103 таблиці на 95 сторінках та 94 рисунки на 74 сторінках, 25 додатків на 119 сторінках. Список використаних джерел налічує 702 найменування на 65 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення, особистий внесок автора, ступінь апробації, висвітлення в публікаціях основних результатів дослідження, наведено інформацію про структуру дисертації.

У розділі 1 «**Теоретичні засади обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств**» досліджено будівельні підприємства з позиції суб'єктів суспільного інтересу, розглянуто економічну сутність фінансових результатів будівельних підприємств, виокремлено чинники впливу на них в умовах інституційних змін, проаналізовано сучасний стан будівництва, вплив його особливостей на облік та аналіз фінансових результатів.

Тракування економічної сутності будівництва в основних нормативних документах, якими регламентовано діяльність будівельних підприємств, свідчать про суттєві відмінності в наведених дефініціях даного поняття. Зважаючи на це, в роботі під будівництвом запропоновано розуміти процес спорудження нового об'єкта та реновацію (реконструкцію, розширення, добудову, реставрацію, ремонт, технічне переоснащення). Наведене визначення лаконічне, змістовне і спрямоване на усунення відмінностей між законодавчими документами, якими керуються бухгалтерські служби при веденні бухгалтерського обліку на будівельних підприємствах. В сучасних умовах будівельні підприємства є активними учасниками ринку виконання будівельних робіт, обсяги яких характеризуються тенденцією до зростання, зокрема в період 2015–2019 рр. (рис. 1).

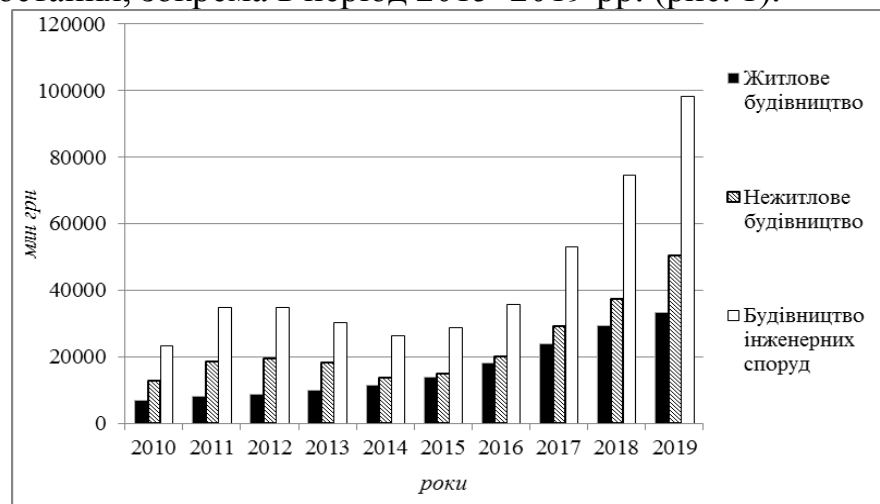

Рис. 1. Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції впродовж 2010-2019 рр.

Джерело: узагальнено автором за даними ДССУ.

Перелік суб'єктів господарювання, які займаються будівництвом, включає різні їх види. Великі будівельні підприємства; емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів; підприємства, які не є емітентами паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, відповідно до Закону України № 996-XIV визнано підприємствами, які становлять суспільний інтерес. Зазначеним Законом України для будівельних підприємств окреслено чіткі вимоги, які різняться залежно

від групи, до якої їх віднесено. Характерні для будівництва суттєві ризики актуалізують необхідність вирішення проблеми з фінансуванням будівельної діяльності, а також усунення недосконалості нормативно-правової бази.

Передусім слід зупинитися на фінансових результатах як ключових об'єктах наукових досліджень у сфері економіки. Загалом вони трактуються як підсумки (результати) діяльності підприємства, приріст (зменшення) власного капіталу, прибуток (збиток) підприємства. Поняття «фінансовий результат» тісно пов'язане з поняттями «прибуток» та «збиток». Дефініції прибутку у дисертації проаналізовано за трьома напрямками (з позиції економічної теорії та економіки підприємства; обліку, аналізу та аудиту; фінансів). Фахівцями в сфері економічної теорії та економіки підприємства прибуток тлумачиться як додаткова (додана) вартість; частина вартості додаткового продукту; грошовий вираз частини вартості додаткового продукту. В системі обліку, аналізу та аудиту прибуток розуміється як перевищення доходів над витратами; частина чистого доходу, яка залишається на підприємстві після відшкодування витрат; приріст власного капіталу; складова власного капіталу підприємства. Науковці, які спеціалізуються на вивченні фінансів, прибуток визначають як частину виручки; різницю між загальною сумою доходів і витрат; частину вартості прибуткового продукту. За результатами узагальнення наведених підходів прибуток будівельного підприємства запропоновано розуміти як перевищення суми доходів, отриманих за виконання будівельних робіт з використанням наявного підприємницького потенціалу, врахуванням економічних ризиків та конкурентних переваг, над пов'язаним з ними обсягом витрат, відображених у системі бухгалтерського обліку.

Прибуток будівельних підприємств в умовах інституційного середовища змінюється під впливом багатьох інституційних чинників, пов'язаних із діяльністю різноманітних суб'єктів (рис. 2). Значною мірою результативність діяльності підприємства визначається обсягом чистого доходу від реалізації. Для перевірки гіпотези про відповідність його значень (на прикладі 100 будівельних підприємств України) нормальному закону розподілу використано критерій Колмогорова-Смірнова, реалізований у програмі «Statistica 6.0». Оскільки ймовірність $p < 0,20$, то гіпотезу про нормальний розподіл відхилено. Для перевірки гіпотези про логнормальний розподіл використано тест Жака-Бера та критерій Колмогорова-Смірнова. Оскільки $JB \leq JB_c$, то гіпотезу про логнормальний розподіл підтверджено. Ідентифікований логнормальний закон розподілу достатньою мірою наближений до закону розподілу Парето. У дисертаційній роботі розраховано загальну рентабельність діяльності 100 будівельних підприємств України і відповідно до проаналізованого розподілу доходу всі розглянуті будівельні підприємства за значеннями рентабельності поділено на групи. Великий «розкид» значень рентабельності пояснюється специфікою будівництва. Якщо, до прикладу, будівельне підприємство може займатися зведенням будівлі кілька років, то впродовж цього періоду його діяльність є збитковою. Після завершення будівництва настає фаза реалізації, відтак, основна діяльність стає високоприбутковою. Така циклічність рентабельності характерна для невеликих підприємств, які виконують будівництво одного об'єкта. Економічна стійкість окреслених підприємств досить

низька, оскільки непередбачувані додаткові витрати в період будівництва можуть бути неприйнятними і навіть спричинити банкрутства.

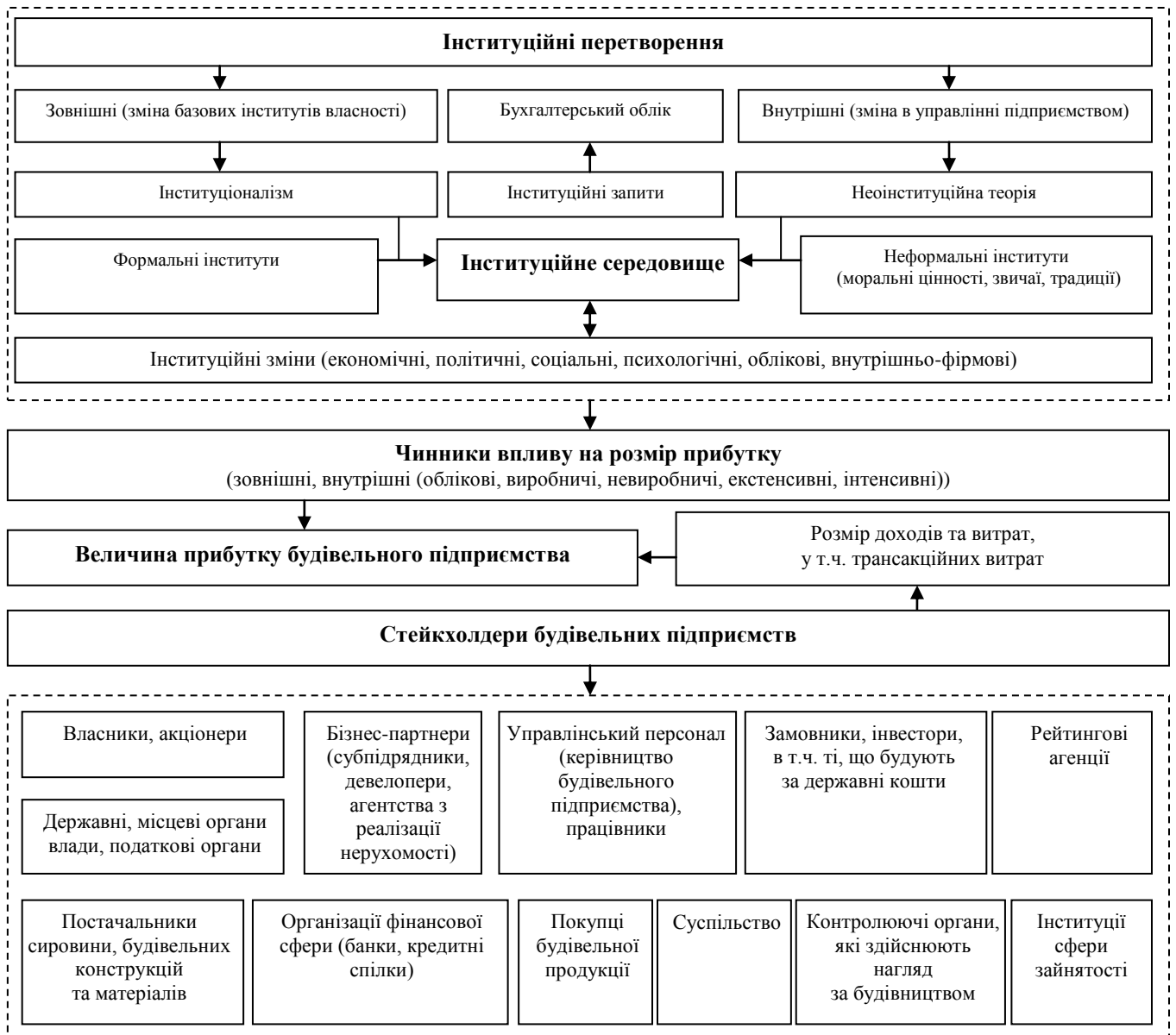

Рис. 2. Суб'єкти інституційного впливу на формування прибутку будівельних підприємств

Джерело: узагальнено автором.

Для порівняльної характеристики ознак будівництва досліджено 63 специфічні ознаки, проведено їх класифікацію за виробничо-економічною, функціональною характеристикою, залежно від етапів будівництва та законодавчого регулювання. Результати емпіричних досліджень підтверджують, що особливості будівництва безпосередньо впливають на методикку обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. Для визначення суттєвості впливу особливостей основної діяльності на формування методичних засад обліку й аналізу фінансових результатів проаналізовано такі процеси будівництва, як: підготовка до будівництва, власне будівництво та реалізація будівельної продукції. Ефективне управління будівельними підприємствами досягається через реалізацію основних

функцій управління (планування, організація, мотивація та контроль), взаємозв'язок між якими забезпечується системою бухгалтерського обліку, що зазнає постійних змін на різних рівнях пізнання. В умовах інформатизації суспільства, підвищення вимог до якості управління, безперервності обробки економічної інформації, що досягається через використання автоматизованих баз даних, важливо дослідити функції обліку. Інформаційна функція бухгалтерського обліку традиційно розглядається з погляду процесу передачі інформації для прийняття управлінських рішень, ілюструє сферу діяльності господарюючого суб'єкта, характеризує наявні ресурси та результати їх використання, і безпосередньо пов'язана з контрольною та аналітичною. Сутність контрольної функції бухгалтерського обліку полягає в перевірці ефективності ухвалених управлінських рішень економічного характеру. Аналітичною функцією підтверджується, що процес обліку безпосередньо пов'язаний із виконанням функцій аналізу: виявлення відхилень, їх причин, ініціаторів, виконавців. Якщо інформаційна та контрольна функції є основними, то аналітична – їх похідною, решта – модифікація вже існуючих. Цей висновок базується на тому, що відповідно до вимог законодавства мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності полягає в наданні користувачам різної інформації, яка, відповідно, потребує контролю (ст. 3 Закону України № 996-XIV, розділ 1 Концептуальної основи фінансової звітності, п. 9 МСБО 1). У дисертації представлено механізм реалізації інформаційної та контрольної функції для ухвалення рішень користувачами в частині фінансових результатів.

У розділі 2 **«Фінансові результати в системі управління будівельних підприємств»** класифіковано фінансові результати будівельних підприємств, обґрунтовано напрями розподілу, окреслено їх значення в системі чинників економічної безпеки України, розглянуто положення міжнародного та вітчизняного нормативно-правового регулювання обліку доходів, витрат і фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств.

Для достовірного відображення в звітності будівельних підприємств результатів операцій у частині формування та розподілу прибутку в роботі досліджено підходи до його класифікації. За результатами проведеного аналізу встановлено, що на практиці найбільш поширені такі ознаки класифікації: «джерела формування», «види діяльності», «характер використання», «склад елементів, що формують прибуток», «період формування». Класифікацію прибутку будівельних підприємств розширено такими ознаками, як: «види виконаних робіт та наданих послуг», «види будівель, споруд», «суб'єкт виконання будівництва», «характер будівництва». Доцільність їх застосування підтверджується необхідністю включення до статистичної звітності, зокрема Звіту про виконання будівельних робіт (№ 1-кб), Структурного обстеження підприємства (№ 1-підприємництво), Звіту про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів (№ 2-інвестиції), інформації, що базується на врахуванні виділених класифікаційних ознак. Теоретично і практично обґрунтована класифікація забезпечує підвищення аналітичності обліку, що важливо для формування інформації в необхідних зрізах. У дисертації запропоновано розроблену автором систему формування та розподілу чистого прибутку будівельних підприємств (рис. 3).

Рис. 3. Система формування та розподілу чистого прибутку будівельних підприємств

Джерело: розроблено автором.

У роботі проаналізовано фінансову звітність 80 будівельних підприємств України, основними видами діяльності яких є: будівництво трубопроводів, будівництво житлових і нежитлових будівель, будівництво доріг і автострад, організація будівництва будівель, інші спеціалізовані будівельні роботи. Встановлено, що з вибіркової сукупності 32 підприємства працювало збитково, 45 – прибутково, 3 – з «нульовим» показником діяльності (фінансовий результат відсутній). У процесі аналізу розподілу чистого прибутку 45 будівельних підприємств виявлено, що 39 із них розподіл прибутку не здійснює, 6 – розподіляє прибуток на виплати працівникам у вигляді дивідендів. При цьому водночас із виплатою дивідендів одне – відраховує кошти до резервного фонду, одне – спрямовує прибуток на матеріальне заохочення.

На даний час значна кількість будівельних підприємств України створена і активно функціонує у вигляді публічних акціонерних товариств. З огляду на це, їх звітність, складена за МСФЗ, може стати об'єктом підвищеного інтересу потенційних зарубіжних інвесторів. Це важливо, оскільки економічний розвиток та

розширення обсягів діяльності потребує поліпшення інвестиційного будівельного клімату в секторі будівництва, що передбачає підвищення рівня прозорості фінансової звітності та результативності корпоративного управління. У роботі ідентифіковано вплив положень МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» на бізнес-процеси будівельних підприємств, облік та звітність, функціонал, зміну моделі бізнесу.

З метою посилення аналітичності обліку будівельним підприємствам запропоновано використовувати удосконалений робочий план рахунків бухгалтерського обліку доходів, витрат, собівартості реалізації та фінансових результатів основної діяльності, в основу якого покладено відповідні їх класифікації, що значно спрощує процес складання управлінської, фінансової та статистичної звітності.

На кожному етапі ведення господарської діяльності актуалізуються окремі позиції в частині фінансових результатів будівельних підприємств, які надалі констатуються на рівні економічної безпеки підприємств. Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» визначено три індикатори економічної безпеки макrorівня щодо будівництва, у т.ч. рентабельність операційної діяльності підприємств будівництва. Це означає, що фінансові результати будівельних підприємств віднесено до складових елементів загальнодержавної економічної безпеки. У роботі виокремлено основні джерела інформації для розрахунку індикаторів економічної безпеки будівельних підприємств у розрізі рядків відповідних форм звітності та досліджено підстави їх формування. В процесі дослідження проаналізовано концентрацію будівельних підприємств із використанням статистичних даних щодо обсягу чистого доходу, які дозволяють чисельно оцінити ступінь концентрації та інтенсивність конкуренції в будівництві. Розраховані показники концентрації за методикою, запропованою в дослідженні, вказують на низький рівень монополізації будівельної галузі України (за винятком коефіцієнта варіації та коефіцієнта Джині). Загрози економічній безпеці держави, пов'язані з монополізацією будівництва, ідентифіковано за допомогою матриці, поділеної на «червону», «жовту» та «зелену» зони залежно від рівня концентрації ринку.

У розділі 3 **«Методологія й організація обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств»** розкрито основні положення методології та концептуальні засади організації обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств, проаналізовано склад облікового забезпечення процесу формування фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств із використанням програмних продуктів.

У дослідженні показано адаптованість методу бухгалтерського обліку до потреб стейкхолдерів у частині обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств через виокремлення об'єкта та предмета, відображення впливу загальнонаукових методів пізнання, елементів методу бухгалтерського обліку на етапи облікового процесу та використання процедурного й адитивного підходів. Їх комплексне застосування створює синергетичний ефект щодо належного висвітлення конкретних облікових процедур. В основу організації обліку

покладено принципи, які розмежовано на загальні і спеціальні (рис. 4).

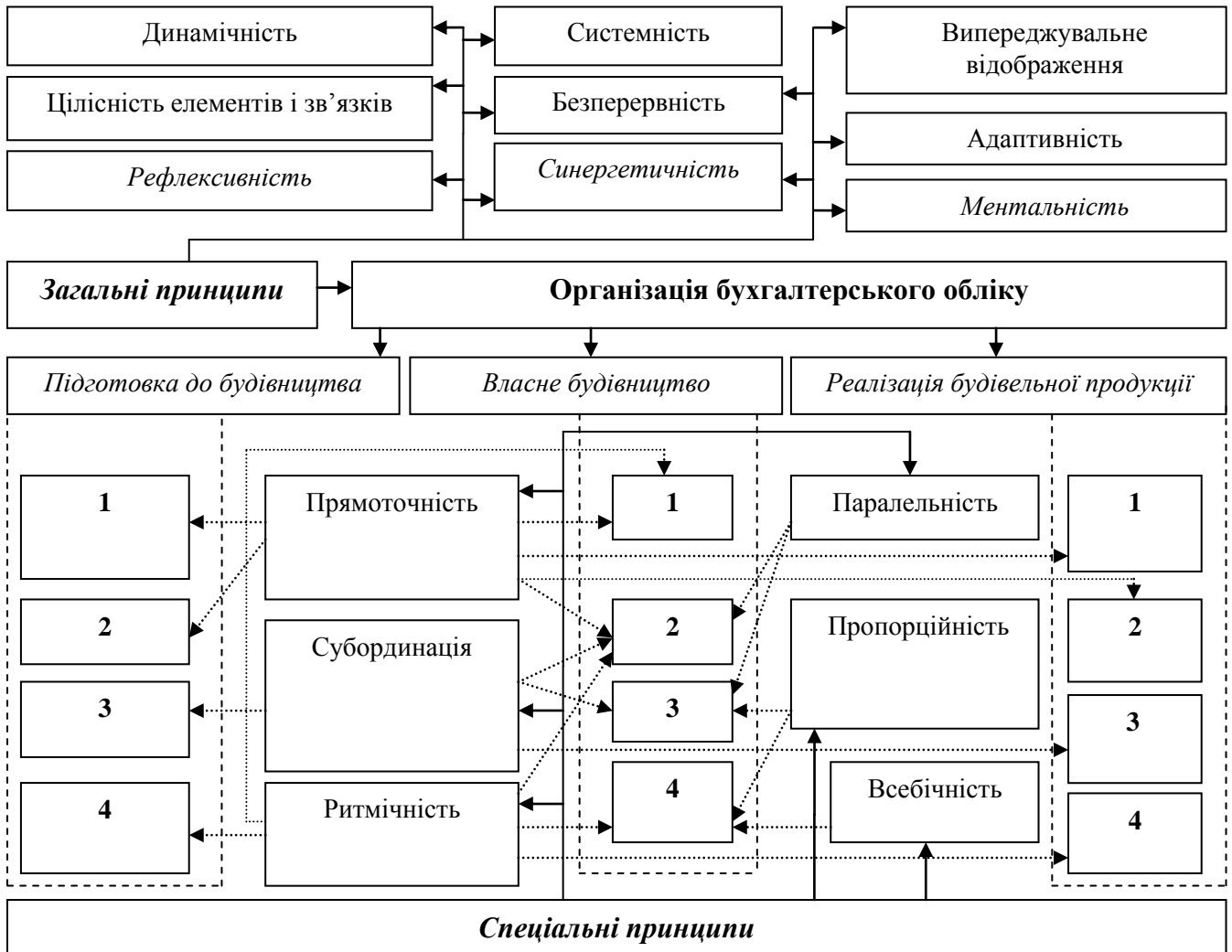

Рис. 4. Принципи організації бухгалтерського обліку в розрізі її складових з урахуванням виокремлених процесів у будівництві

Джерело: розроблено автором. Курсивом додано доповнення автора.

де → вплив принципу організації обліку на елемент організації обліку;

1) *забезпечення бухгалтерського обліку (нормативно-правове, технічне, програмне);*

2) *технологія облікового процесу (вибір та рух носіїв облікової інформації, фіксування інформації на відповідних носіях, облікові номенклатури);*

3) *розподіл облікових функцій;*

4) *трансформація облікової системи.*

Суттєво на організацію обліку впливає розмір будівельного підприємства. Чим більше за обсягом будівельне підприємство, тим складніший процес управління, організації обліку, комунікацій, що спричиняє особливі вимоги до формування звітності, спрямованої на задоволення запитів усіх стейкхолдерів. Великі за розміром підприємства, як правило, характеризуються більш розвинутою децентралізацією, розгалуженим управлінським апаратом й ускладненою системою обліку. На малих підприємствах керівник може одноосібно ухвалювати

управлінські рішення, не делегуючи їх іншим працівникам. При формуванні облікової політики будівельних підприємств важливо враховувати всі чинники, які на неї впливають. Використання на практиці розробленої в роботі матриці врахування впливу запитів економічних інституцій на формування облікової політики будівельних підприємств, у якій виокремлено зовнішні, внутрішні, загальні та специфічні фактори (притаманні виключно будівництву), уможливило оперативну адаптацію облікової політики до змін зовнішнього та внутрішнього управлінського середовища. Наказ про облікову політику будівельного підприємства в розрізі організації, методики та техніки обліку доповнено елементами, які не передбачено нормативно-правовими актами. Їх відображення в обліковій політиці дасть змогу регламентувати облік усіх без винятку об'єктів. Чітко сформована облікова політика будівельного підприємства є передумовою впровадження ефективної системи ведення обліку та складання фінансової звітності, що забезпечує достовірність її показників.

Як свідчать результати виконаного дослідження, не всі будівельні підприємства мають можливість складати кошториси та примірні форми № КБ-2в «Акт приймання виконаних будівельних робіт» і № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати» з використанням спеціалізованих програмних продуктів, зокрема «АВК-5» чи «Експерт-Кошторис». Відтак, вони застосовують розроблені самостійно форми актів приймання-передачі виконаних будівельних робіт у будівництві. В дисертації запропоновано використання Акта приймання виконаних будівельних робіт, форма якого суттєво спрощена порівняно з типовим документом № КБ-2в «Акт приймання виконаних будівельних робіт». Водночас, у ньому передбачено всі необхідні реквізити для належного складання проведення за рахунками бухгалтерського обліку. Також запропоновано до використання спрощену форму Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати й інші документи. Опрацьовано порядок впровадження розроблених документів у програмний продукт «Бухгалтерія 2.0», який досить часто використовується будівельними підприємствами.

У розділі 4 **«Звітність будівельних підприємств у частині фінансових результатів основної діяльності: гармонізація з МСФЗ та підвищення рівня транспарентності»** розкрито механізм формування управлінської звітності будівельних підприємств, висвітлено концептуальні засади формування звітності про фінансові результати будівельних підприємств, запропоновано складання інтегрованої звітності будівельних підприємств як ключового джерела інформації для стейкхолдерів.

Фінансова звітність у сучасних умовах характеризується порівняно низьким рівнем інформативності. На противагу їй, в управлінській звітності наводиться деталізована інформація, оскільки її дані групуються за принципами та ознаками, адаптованими під потреби керівництва. Використання управлінської звітності дає можливість досліджувати фінансово-майновий стан, оцінювати фінансові результати діяльності та прогнозувати ймовірні тенденції і перспективи розвитку. Управлінська звітність складається під впливом макро- та мікросередовища. Основними етапами формування управлінської звітності ідентифіковано такі: планування; збір, накопичення інформації під впливом дії макро- та

мікросередовища; узагальнення, обробка, систематизація інформації; подання інформації в управлінській звітності; формування та коригування її структури.

У дисертації запропоновано будівельним підприємствам складати Звіт про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств як форму управлінської звітності. Практична реалізація цієї пропозиції позитивно вплине на процес формування статистичної звітності, зокрема Звіту про виконання будівельних робіт (ф. № 1-кб, місячна), Структурного обстеження підприємства» (ф. № 1-підприємництво, річна), Звіту про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів (ф. № 2-інвестиції, річна) та скорочення часу їх підготовки. Використання інформації Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств сприятиме обґрунтуванню ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня рентабельності, розширення кола покупців та замовників, налагодження співпраці з потенційними інвесторами.

У сучасних економічних реаліях фінансову звітність за міжнародними стандартами також складають будівельні підприємства, які становлять суспільний інтерес та публічні акціонерні товариства. З огляду на це в дисертації розроблено структуру підрозділу Примітки за МСФЗ «Доходи, витрати та фінансові результати», яка базується на даних Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств, запропонованого в роботі. У Порядку її формування, наведеному в дослідженні, прописано методику заповнення кожного показника запропонованого підрозділу Примітки за умови використання аналітичних рахунків для обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Якісна, корисна, релевантна звітна інформація, яку слід відображати у визначеному підрозділі Примітки, стане базою економічного обґрунтування управлінських рішень, дозволить уникнути низки ризиків із боку інвесторів, посилить прозорість звітності, забезпечить якість звітних даних, що важливо для потреб стейкхолдерів.

Відповідно, інформацію про доходи, витрати та фінансові результати будівельних підприємств, які складають звітність за П(С)БО, відображають у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) та Примітках до річної фінансової звітності. Наказом Міністерства фінансів України «Про Примітки до річної фінансової звітності» № 302 від 29.11.2000 (зі змінами) передбачено можливість у даному документі наводити додаткову інформацію у вигляді письмового пояснення, таблиць і графіків. Оскільки в розділі V «Доходи і витрати» Приміток до річної фінансової звітності не йдеться про доходи і витрати основної діяльності, структуру розділу доповнено окремими показниками, що сприятиме реалізації мети складання фінансової звітності, передбаченої Концептуальною основою – надання інформації, корисної для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів у прийнятті рішень.

Враховуючи, що інформація з первинних і зведених документів у частині обліку доходів та витрат заноситься до реєстрів синтетичного й аналітичного обліку та є основою складання статистичної звітності, у дисертації презентовано загальну схему відображення інформації про доходи та витрати будівельних підприємств у цій звітності. Запропонована аналітика в частині обліку доходів забезпечить спрощення алгоритму розрахунку показників щомісячної звітності – Звіту про виконання

будівельних робіт (ф. № 1-кб) та річної – Структурного обстеження підприємства» (№ 1-підприємництво). Використання аналітики рахунків для обліку собівартості полегшить процес заповнення Звіту про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів (ф. № 2-інвестиції (річна)), у якому відображаються обсяги витрат будівельних підприємств у розрізі житлових, нежитлових будівель та інженерних споруд.

На даний час великі будівельні підприємства України можуть скласти нефінансову звітність з огляду на те, що інформація не обмежується лише цифровим вираженням. Передусім, йдеться про інтегровану звітність. Результати аналізу складу інтегрованої звітності, наведені в наукових джерелах, свідчать, що загалом автори вважають за необхідне відображати в ній інформацію, рекомендовану Міжнародним стандартом з інтегрованої звітності. Найчастіше інтегровану звітність формують саме великі підприємства: 57,38% з усієї сукупності господарюючих суб'єктів, які її склали в 2019 р. (за даними сайту <https://database.globalreporting.org>).

Інтегрована звітність доречна для різних груп користувачів. Її використання уможливить уникнення низки ризиків при будівництві як з боку замовників, так і з боку підрядників. Відсутність чіткої регламентованої форми цієї звітності не зобов'язує наводити весь спектр інформації, що може вплинути на ухвалення управлінських рішень. Достатньо ілюструвати тільки окремі її аспекти. Так, зокрема, що стосується фінансових результатів, доходів і витрат, для будівельних підприємств доцільно на рівні інтегрованої звітності фіксувати інформацію (в динаміці) про доходи, витрати та фінансові результати за напрямками діяльності (реалізація нерухомості, незавершеного будівництва, послуг, інших активів; інші види доходів, витрат, фінансових результатів); видами будівель, споруд, виконаних робіт та наданих послуг (від житлового, нежитлового будівництва, інженерних споруд; надання послуг генерального підряду); суб'єктами виконання будівництва (від будівництва господарським і підрядним способом); характером будівництва (від виконання нового будівництва та ремонту (капітального та поточного)).

У дослідженні розроблено інтегрований звіт будівельного підприємства м. Рівного у частині фінансових результатів і нефінансових показників. Сформовано порядок його складання та висвітлено алгоритм обчислення показників. Представлення інформації у звіті запропоновано здійснювати як мінімум за 2 роки, як максимум – за 5. Цей Звіт із визначеним Порядком заповнення рекомендовано до використання будівельним підприємствам. Сформована інтегрована звітність будівельних підприємств, що характеризується високим рівнем прозорості і можливістю адаптації до діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта, слугуватиме ключовим джерелом інформації для стейкхолдерів, сприятиме посиленню транспарентності, подоланню інформаційної асиметрії та підвищенню рівня задоволеності інвесторів. Порядок складання інтегрованого звіту будівельного підприємства (витяг) наведено в табл. 1.

В розділі 5 «**Організаційно-методологічні засади аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств і їх удосконалення**» досліджено теоретичні питання аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами будівельних підприємств, обґрунтовано методологічні підходи до їх аналізу, представлено методику аналізу фінансових результатів за цілеорієнтованим

підходом, висвітлено ключові елементи організації аналізу.

Таблиця 1

Порядок складання інтегрованого звіту будівельного підприємства (витяг)

№ з/п	Дані (тис. грн)	Джерело формування інформації
1.	<i>Динаміка показників прибутковості:</i> Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за відповідний період
1.1.	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	
1.2.	Фінансовий результат до оподаткування	
1.3.	Чистий прибуток	
1.4.	Податок на прибуток	
1.5.	Амортизація	Баланс (Звіт про фінансовий стан) за відповідний період
1.6.	Відсотки за кредит	Оборотно-сальдова відомість за рахунком 951 за відповідний період
1.7.	ЕВІТДА	ряд. 1.2 + ряд.1.5 + ряд. 1.6
1.8.	ЕВІТДА margin, %	ряд. 1.7/1.1*100 %
1.9.	ЕВІТ	ряд. 1.3 + ряд.1.4 + ряд. 1.6
1.10.	ЕВІТ margin, %	ряд. 1.9/1.1*100 %
2.	<i>Доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності:</i> Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), в т.ч.:	Оборот за дебетом субрахунка 703 в кореспонденції з кредитом субрах. 791
2.1.	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), в т.ч.:	
2.1.1.	Чистий дохід від будівництва житлових будівель	Оборот за дебетом аналітичного рахунка 703.1 в кореспонденції з кредитом субрах. 791.1
2.1.2.	Чистий дохід від будівництва нежитлових будівель	Оборот за дебетом аналітичного рахунка 703.2 в кореспонденції з кредитом субрах. 791.2
2.1.3.	Чистий дохід від будівництва інженерних споруд	Оборот за дебетом аналітичного рахунка 703.3 в кореспонденції з кредитом субрах. 791.3
2.1.4.	Чистий дохід від надання послуг генерального підряду	Оборот за дебетом аналітичного рахунка 703.4 в кореспонденції з кредитом субрах. 791.4
2.2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), у т.ч.:	Оборот за кредитом субрахунка 903 в кореспонденції з дебетом субрах. 791
2.2.1.	Собівартість будівництва житлових будівель	Оборот за кредитом субрахунка 903.1 в кореспонденції з дебетом субрах. 791.1
2.2.2.	Собівартість будівництва нежитлових будівель	Оборот за кредитом субрахунка 903.2 в кореспонденції з дебетом субрах. 791.2
2.2.3.	Собівартість будівництва інженерних споруд	Оборот за кредитом субрахунка 903.3 в кореспонденції з дебетом субрах. 791.3
2.2.4.	Собівартість реалізованих послуг з обслуговування генпідрядником субпідрядника	Оборот за кредитом субрахунка 903.4 в кореспонденції з дебетом субрах. 791.4
2.3.	Фінансовий результат від основної діяльності (валовий), всього:	Ряд. 2.1 – ряд. 2.2
	-прибуток	Ряд. 2.2 – ряд. 2.1
2.3.1.	Результат від будівництва житлових будівель	Ряд. 2.1.1 – ряд. 2.2.1
2.3.2.	Результат від будівництва нежитлових будівель	Ряд. 2.1.2 – ряд. 2.2.2
2.3.3.	Результат від будівництва інженерних споруд	Ряд. 2.1.3 – ряд. 2.2.3
2.3.4.	Результат від надання послуг генерального підряду	Ряд. 2.1.4 – ряд. 2.2.4

Джерело: розроблено автором.

Завдання аналізу фінансових результатів запропоновано формулювати в площині першочергово ідентифікованих економічних інтересів користувачів аналітичної інформації. У дослідженні виконано адаптацію визначених у роботі завдань економічного аналізу фінансових результатів будівельних підприємств із функціями економічного аналізу, зокрема науково-дослідницькою, оцінювальною, інформаційною, контрольною та пошуковою.

Теоретико-методологічні засади економічного аналізу фінансових результатів будівельних підприємств удосконалено з використанням цілеорієнтованого (аналіз фінансових результатів в системах управління економічною безпекою, конкурентоспроможністю, економічними ризиками, діловою активністю, інвестиційною привабливістю, вартістю підприємства) та комплексного підходів (аналіз формування та використання фінансових результатів підприємств), що є суттєвим доповненням до теорії та методології економічного аналізу. Ідентифікація саме цих напрямів аналізу фінансових результатів обумовлюється пріоритетними підсистемами управління будівельними підприємствами в умовах ринкових відносин, які, своєю чергою, є необхідною умовою їх розвитку. Вибір між комплексним і цілеорієнтованим підходами завжди залежить від мотивації керівництва будівельного підприємства, достовірної оцінки можливостей, загроз зовнішнього середовища, а також сильних і слабких сторін внутрішнього середовища.

У роботі доведено доцільність використання показників рентабельності операційного, виробничого та фінансового циклів, обчислення яких запропоновано здійснювати за формулами (1; 2; 3):

$$РОЦ = \frac{ПрОД}{\overline{Г} + \overline{ВЗ} + \overline{НВ} + \overline{ДЗ}} * 100\%, \quad (1)$$

де $РОЦ$ – рентабельність операційного циклу; $ПрОД$ – прибуток від операційної діяльності; $\overline{Г}$ – середньорічна сума грошей та їх еквівалентів; $\overline{ВЗ}$ – середньорічна вартість виробничих запасів; $\overline{НВ}$ – середньорічна вартість незавершеного виробництва; $\overline{ДЗ}$ – середньорічна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Якщо залишки незавершеного виробництва у фінансовій звітності не відображено, то вони не враховуються в показниках рентабельності циклів.

Рентабельність операційного циклу в будівництві, що обчислюється з використанням показника прибутку від операційної діяльності, показує прибутковість, яку продукують процеси операційної діяльності, починаючи з придбання будівельних матеріалів та інших матеріальних оборотних активів, і завершуючи надходженням коштів від дебіторів (замовників і покупців) за реалізацію готової будівельної продукції. Рентабельність виробничого циклу в будівництві, що розраховується за показником валового прибутку, ілюструє прибутковість, що продукується процесами, починаючи з придбання будівельних матеріалів та інших матеріальних оборотних активів, що використовуються для обслуговування будівництва, і завершуючи передачею будівельної продукції покупцям чи замовникам:

$$РВЦ = \frac{ВП}{\overline{ВЗ} + \overline{НВ}} * 100\%, \quad (2)$$

де $РВЦ$ – рентабельність виробничого циклу; $ВП$ – валовий прибуток; $\overline{ВЗ}$ – середньорічна вартість виробничих запасів; $\overline{НВ}$ – середньорічна вартість незавершеного виробництва.

Рентабельність фінансового циклу в будівництві, що визначається з використанням показника прибутку від операційної діяльності, відображає прибутковість, досягнуту в цьому циклі.

$$РФЦ = \frac{ПрОД}{\overline{Г} + \overline{ВЗ} + \overline{НВ} + \overline{ДЗ} - \overline{КЗ}} * 100\%, \quad (3)$$

де $РФЦ$ – рентабельність фінансового циклу; $ПрОД$ – прибуток від операційної діяльності; $\overline{Г}$ – середньорічна сума грошей та їх еквівалентів; $\overline{ВЗ}$ – середньорічна вартість виробничих запасів; $\overline{НВ}$ – середньорічна вартість незавершеного виробництва; $\overline{ДЗ}$ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги; $\overline{КЗ}$ – середньорічна вартість кредиторської заборгованості. Дослідженням підтверджено недоцільність ототожнення фінансового циклу з фінансовою діяльністю підприємств. Обчислені значення показників рентабельності циклів для будівельних підприємств м. Рівного наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Динаміка показників рентабельності операційної діяльності будівельних підприємств м. Рівного за 2015-2019 рр. (витяг)

№ з/п	Назва показника	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2016 р./2015 р.		2017 р./2016 р.		2018 р./2017 р.		2019 р./2018 р.	
		%	%	%	%	%	Абсолютне відхилення, в.п.	Темп росту, %	Абсолютне відхилення, в.п.	Темп росту, %	Абсолютне відхилення, в.п.	Темп росту, %	Абсолютне відхилення, в.п.	Темп росту, %
ТЗОВ «Реноме-Євробуд»														
1.	Рентабельність операційного циклу	20	18	18	13	2	-2	90	0	100	-5	72	-11	15
2.	Рентабельність виробничого циклу	37	71	211	279	80	34	192	140	297	68	132	-199	29
3.	Рентабельність фінансового циклу	20	20	19	13	2	0	100	-1	95	-6	69	-11	15
ПрАТ «Рівнебуд»														
1.	Рентабельність операційного циклу	15	7	-17	-28	28	-8	47	-24	-	-11	-	56	-
2.	Рентабельність виробничого циклу	32	-324	-62	484	690	-356	-	262	-	546	-	206	143
3.	Рентабельність фінансового циклу	18	10	-22	-29	30	-8	56	-32	-	-8	-	59	-
ПП «Рівнеспецбуд»														
1.	Рентабельність операційного циклу	15	22	13	21	5	7	146	-9	59	8	161	-16	24
2.	Рентабельність виробничого циклу	474	347	1480	2740	274	-127	73	1133	427	1260	185	-2466	10
3.	Рентабельність фінансового циклу	19	44	19	34	63	25	232	-25	43	15	178	30	185

Джерело: запропоновано до використання і розраховано автором.

Таким чином, найвищими є значення рентабельності виробничого циклу, зокрема ПП «Рівнеспецбуд», що пояснюється відсутністю інформації щодо залишків незавершеного виробництва. Збитковість виробничого циклу ПрАТ «Рівнебуд» у 2016-2017 рр., операційного та фінансового циклу в 2017-2018 рр. обґрунтовується від'ємними значеннями валового та операційного прибутку, відповідно. Для потреб інформаційного забезпечення управління фінансовими результатами за комплексним підходом запропоновано розраховувати показники на основі управлінського звіту, розробленого в дисертації (табл. 3).

Показники рентабельності, розраховані за інформацією Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств

№ з/п	Найменування показника	Формула розрахунку	Пояснення розрахунку	Економічна сутність показника
1.	Рентабельність продукції житлового будівництва	$RПЖБ = \frac{РтБЖБ}{СБЖБ} * 100\%$	РтБЖБ – результат від будівництва житлових будівель (ряд. 2090.1); СБЖБ – собівартість будівництва житлових будівель (ряд. 2050.1)	Характеризує окупність витрат, здійснених при житловому будівництві, та ефективність управління доходами і витратами основної діяльності при житловому будівництві
2.	Рентабельність продукції нежитлового будівництва	$RПНБ = \frac{РтБНБ}{СБНБ} * 100\%$	РтБНБ – результат від будівництва нежитлових будівель (ряд. 2090.2); СБНБ – собівартість будівництва нежитлових будівель (ряд. 2050.2)	Ілюструє окупність витрат, здійснених при нежитловому будівництві, та ефективність управління доходами і витратами основної діяльності при нежитловому будівництві
3.	Рентабельність продукції будівництва інженерних споруд	$RПБІС = \frac{РтБІС}{СБІС} * 100\%$	РтБІС – результат від будівництва інженерних споруд (ряд. 2090.3); СБІС – собівартість будівництва інженерних споруд (ряд. 2050.3)	Відображає окупність витрат, здійснених при будівництві інженерних споруд, та ефективність управління доходами і витратами основної діяльності при будівництві інженерних споруд
4.	Рентабельність надання послуг генерального підряду	$RПНПГП = \frac{РтНПГП}{СРПОГС} * 100\%$	РтНПГП – результат від надання послуг генерального підряду (ряд. 2090.4); СРПОГС – собівартість реалізованих послуг з обслуговування генпідрядником субпідрядника (ряд. 2050.4)	Характеризує окупність витрат, здійснених при наданні послуг генерального підряду та ефективність управління доходами і витратами основної діяльності при наданні послуг генерального підряду
5.	Рентабельність продажу продукції житлового будівництва	$RППЖБ = \frac{РтБЖБ}{ЧДБЖБ} * 100\%$	РтБЖБ – результат від будівництва житлових будівель (ряд. 2090.1); ЧДБЖБ – чистий дохід від будівництва житлових будівель (ряд. 2000.1)	Ілюструє ефективність ведення основної діяльності в частині житлового будівництва
6.	Рентабельність продажу продукції нежитлового будівництва	$RППНБ = \frac{РтБНБ}{ЧДНББ} * 100\%$	РтБНБ – результат від будівництва нежитлових будівель (ряд. 2090.2); ЧДНББ – чистий дохід від будівництва нежитлових будівель (ряд. 2000.2)	Відображає ефективність ведення основної діяльності в частині нежитлового будівництва
7.	Рентабельність продажу продукції будівництва інженерних споруд	$RППБІС = \frac{РтБІС}{ЧДБІС} * 100\%$	РтБІС – результат від будівництва інженерних споруд (ряд. 2090.3); ЧДБІС – чистий дохід від будівництва інженерних споруд (ряд. 2000.3)	Характеризує ефективність ведення основної діяльності в частині будівництва інженерних споруд
8.	Рентабельність продажу послуг генерального підряду	$RППНПГБ = \frac{РтНПГП}{ЧДНПГБ} * 100\%$	РтНПГП – результат від надання послуг генерального підряду (ряд. 2090.4); ЧДНПГБ – чистий дохід від надання послуг генерального підряду (ряд. 2000.4)	Ілюструє ефективність ведення основної діяльності в частині надання послуг генерального підряду

Джерело: розроблено автором.

Розроблений алгоритм обчислення показників рентабельності забезпечить посилення аналітичності звітної інформації, комплексне оцінювання результативності діяльності будівельних підприємств та обґрунтування заходів щодо підвищення її ефективності. Максимізації якості аналітичної діагностики може бути досягнуто винятково за умови дотримання принципів економічного аналізу, які класифіковано в розрізі груп: методологічні, принципи професійної етики, філософські, правові, організаційні. Зазначені групи доповнено принципами єдності діалектики і логіки, синергетичності, ментальності, рефлексивності, репрезентативності, субсидіарності.

Беручи до уваги суттєве зростання обсягів виконання будівельних робіт, у сучасних економічних умовах особливої уваги потребує врахування чинників динаміки чистого прибутку. Наведене вище актуалізує значення факторного аналізу, який виконано в частині фінансових результатів досліджуваних будівельних підприємств. Відпрацювання механізму впливу на фактори дасть змогу нарощувати прибутковість діяльності й спрямовувати наявні ресурси на подальший розвиток будівельних підприємств. Обґрунтований вибір факторної моделі сприяє чіткій ідентифікації факторів, які виконують превалюючу роль у формуванні прибутку.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення науково-прикладної проблеми, що полягає в удосконаленні та розвитку теорії й методології, а також організаційно-практичних засад обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

1. Основною метою ведення господарської діяльності будівельними підприємствами є максимізація фінансових результатів, а власне фінансові результати – це один із ключових об'єктів наукових досліджень у сфері економіки. У наукових працях наводяться різні визначення сутності фінансових результатів: підсумки (результати) діяльності підприємства; приріст (зменшення) власного капіталу; прибуток (збиток) підприємства. Результати проведеного аналізу дефініцій прибутку за трьома напрямками (в обліку, аналізі та аудиті; фінансах; економіці підприємства та економічній теорії) вказують на відсутність серед учених єдиного уніфікованого підходу до розгляду сутності прибутку з огляду на його багатоаспектність. Запропоноване в дисертації визначення прибутку ілюструє його основні характеристики: прибуток виникає за умови перевищення доходів над витратами, відображеними в системі бухгалтерського обліку, з урахуванням економічних ризиків та наявних конкурентних переваг.

2. Для забезпечення достовірного відображення відповідних даних у звітності розвинуто організаційний підхід до створення системи аналітичного обліку фінансових результатів шляхом удосконалення їх класифікацій через доповнення додатковими ознаками, а саме такими, як: «види виконаних робіт та наданих послуг», «види будівель, споруд», «суб'єкт виконання будівництва», «характер будівництва». За видами виконаних робіт і наданих послуг запропоновано розрізняти прибуток (збиток) від будівництва та надання послуг генерального

підряду; за видами будівель і споруд – прибуток (збиток) від будівництва житлових будівель, нежитлових будівель, інженерних споруд; за суб'єктами будівництва – прибуток (збиток) від виконання будівельних робіт підрядними організаціями та господарським способом; залежно від характеру будівництва – прибуток (збиток) від нового будівництва та ремонту (капітального й поточного). Доцільність урахування цих класифікаційних ознак підтверджується потребою в складанні будівельними підприємствами статистичної звітності, у якій має наводитися інформація, що базується на цих класифікаціях доходів, витрат та фінансових результатів. Завдяки запропонованим доповненням забезпечено підвищення аналітичності обліку, що важливо для формування інформації в необхідних зрізах.

3. Системність ведення бухгалтерського обліку як процесу, що передбачає вирішення низки завдань і водночас виконує ряд функцій, забезпечується дотриманням відповідних принципів. За результатами дослідження завдань, функцій і принципів бухгалтерського обліку фінансових результатів запропоновано їх модифікацію з позиції виокремлення процесів будівництва в розрізі підготовки до будівництва, власне будівництва та реалізації будівельної продукції. Основними функціями при цьому є інформаційна та контрольна, оскільки відповідно до вимог законодавства мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності полягає в наданні користувачам різної інформації, яка, відповідно, потребує контролю (ст. 3 Закону України № 996-XIV, розділ 1 Концептуальної основи фінансової звітності, п. 9 МСБО 1). Відтак, аналітична функція – їх похідна, решта – модифікація вже існуючих. При формуванні інформації про фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств із метою задоволення потреб стейкхолдерів важливим є використання загальнонаукових методів пізнання та елементів власне методу бухгалтерського обліку. Окреслені процедурний та адитивний підходи спрямовані на об'єктивне відображення конкретних облікових процедур, ґрунтовне дослідження предмета бухгалтерського обліку, що варіюється залежно від процесу, який відбувається в конкретний період часу на будівельному підприємстві, і впливає на ефективність ухвалення управлінських рішень.

4. У сучасних економічних реаліях існує диференціація будівельних підприємств щодо складання примірних форм № КБ-2в «Акт приймання виконаних будівельних робіт» і № КБ-3 «Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати» з використанням спеціалізованих програмних продуктів («АВК-3» чи «Експерт-Кошторис») за критерієм належності до складу суб'єктів державного сектору. Невеликі за розміром підприємства та інші господарюючі суб'єкти, які не є суб'єктами державного сектору і виконують незначні обсяги будівельних робіт, на практиці застосовують розроблені самостійно форми актів приймання-передачі. У дослідженні запропоновано використання Акта приймання виконаних будівельних робіт та Довідки про вартість виконаних будівельних робіт та витрати зі спрощеною номенклатурою показників й інших документів. У розробленій формі Акта передбачено всі необхідні реквізити для належного формування проведення за рахунками бухгалтерського обліку. Зведена інформація з Актів, що стосується відображення виконаних будівельних робіт за конкретним об'єктом, фіксується в Довідці про вартість виконаних будівельних робіт та витрати. Детально описано порядок впровадження розроблених документів у програмні продукти, якими

зазвичай послуговуються будівельні підприємства. Їх використання уможливить зниження трудомісткості облікових процедур, забезпечуючи підвищення інформативності системи бухгалтерського обліку для потреб різних рівнів менеджменту.

5. Покращенню якості облікової інформації будівельних підприємств сприятиме застосування запропонованої системи аналітичних рахунків бухгалтерського обліку доходів, витрат, собівартості реалізації та фінансових результатів основної діяльності, в основу якої покладено відповідні їх класифікації. Використання удосконаленого робочого плану рахунків дозволить будівельним підприємствам, які складають звітність за МСФЗ, спростити процес формування річної фінансової звітності, зокрема підрозділу Примітки «Доходи, витрати та фінансові результати». Для будівельних підприємств, які складають звітність за національними П(С)БО, запропоновано доповнення до розділу V «Доходи і витрати» Приміток до річної фінансової звітності. Розроблений Порядок формування підрозділу Примітки про доходи, витрати та фінансові результати (за МСФЗ) та рекомендована Методика формування доповнення до розділу V «Доходи і витрати» Приміток до річної фінансової звітності базуються на даних управлінського Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств. Застосування системи аналітичних рахунків дасть змогу оперативно і якісно наповнити необхідною інформацією окреслені форми річної фінансової звітності. Пропонований комплекс інформаційного супроводу користувачів різних рівнів у частині ключових показників основної діяльності будівельних підприємств спрямований на підвищення інформативності аналітичних та звітних даних, ідентифікацію превентивних заходів із поліпшення ефективності діяльності.

6. Фінансова звітність, зважаючи на низький рівень її інформативності, не повною мірою відповідає ринково-орієнтованим підходам до розкриття інформації. Існує потреба у формуванні управлінської звітності з наведенням деталізованої інформації в необхідних зрізах та групуванням даних за принципами й ознаками, адаптованими під запити керівництва. Така інформація спрямована на задоволення потреб стратегічного й тактичного управління, оптимізацію використання наявних ресурсів, забезпечення достовірної оцінки діяльності структурних підрозділів. У дисертації запропоновано форму управлінського Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств та розроблено Методичні рекомендації щодо його складання. Використання в роботі будівельних підприємств рекомендованої форми управлінської звітності дозволить ухвалювати на її основі обґрунтовані управлінські рішення. Вона слугуватиме основою для складання статистичної та фінансової звітності будівельних підприємств.

7. Інформаційне наповнення статистичної звітності як ключової організаційної форми державних статистичних спостережень, що складається для задоволення запитів відповідних інституцій, ґрунтується на даних бухгалтерського обліку. Основою її формування, зокрема в частині доходів, витрат та фінансових результатів, є показники Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств. Спрощення процесу складання цього Звіту уможлиблюється через застосування розширеної системи аналітичних рахунків,

обґрунтоване використання якої дозволяє підвищити оперативність та забезпечує повноту інформації. Ідентифікація процесу формування відповідних показників щомісячної форми звітності – Звіту про виконання будівельних робіт (ф. № 1-кб), річних – Структурного обстеження підприємства (ф. № 1-підприємство), Звіту про капітальні інвестиції, вибуття й амортизацію активів (ф. № 2-інвестиції) на основі використання розробленої системи аналітичних рахунків та даних Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств дозволяє мінімізувати час складання звітності та сприяє більш оперативному ухваленню на її основі відповідних рішень.

8. Ефективна організація бухгалтерського обліку неможлива без дотримання відповідних принципів. Своєю чергою, ідентифікація загальних і спеціальних принципів організації обліку обумовлюється змінами середовища та наявністю управлінських запитів користувачів до інформаційної бази управління. У будівництві принципи організації обліку важливо розглядати з позиції виокремлених процесів та в розрізі таких її складових, як: забезпечення бухгалтерського обліку (нормативно-правове, технічне, програмне); технологія облікового процесу (вибір та рух носіїв облікової інформації, фіксування інформації на відповідних носіях, облікові номенклатури); розподіл облікових функцій; трансформація облікової системи. В дисертації загальні принципи доповнено принципами синергетичності, ментальності та рефлексивності. Використання принципів організації бухгалтерського обліку підвищує її сумарну ефективність, впливає на оперативність інформаційних потоків на виході з облікової системи.

9. Облікова політика будівельних підприємств як сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються для складання та подання фінансової звітності, є уречевленням неінституціоналізму на мікрорівні. Цей елемент системи організації бухгалтерського обліку перманентно зазнає впливу різноманітних чинників, ідентифікація яких уможливорює вдосконалення облікової системи. У сформованій матриці такі чинники розподілено на внутрішні та зовнішні, загальні й специфічні. У дослідженні запропоновано структуру наказу про облікову політику з визначенням складових кожного із розділів, що відповідає Методичним рекомендаціям щодо облікової політики підприємства від 27 червня 2013 р. № 635. Її доповнено додатковими елементами, обумовленими наявними особливостями будівництва. Чітко сформована облікова політика будівельного підприємства сприятиме ефективній системі ведення обліку та складання фінансової звітності, забезпечить достовірність показників звітності, підвищить рівень задоволення запитів користувачів щодо інформації, необхідної для обґрунтування управлінських рішень, сприятиме усуненню суперечностей в облікових методах і процедурах, щодо яких можливе застосування альтернативних варіантів.

10. Базою для ухвалення багатьох стратегічних рішень в умовах соціальної відповідальності нерідко виступає звітність, де наведено нефінансові показники. Потреба в складанні інтегрованої звітності будівельними підприємствами визначається також необхідністю активного залучення інвестицій. Її використання різними групами користувачів дасть змогу аналізувати фінансові та нефінансові показники, що важливо для окреслення стратегії розвитку на майбутнє, та сприятиме уникненню низки ризиків у замовників та підрядників. В частині

фінансових результатів, доходів і витрат будівельним підприємствам в інтегрованій звітності запропоновано наводити інформацію (в динаміці) про доходи, витрати та фінансові результати за напрямками діяльності, видами будівель, споруд, виконаних робіт і наданих послуг, суб'єктами виконання, характером будівництва, а також висвітлювати порядок розподілу прибутку. У дисертації розроблено інтегрований звіт будівельного підприємства, сформовано порядок його заповнення з детальним описом алгоритму розрахунку показників, що може стати основою для інших господарюючих суб'єктів, зайнятих у будівництві. Використання інтегрованих даних дає можливість посилити транспарентність інформації про діяльність будівельних підприємств та оцінити ефективність їх фінансових стратегій.

11. Відповідно до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. серед індикаторів економічної безпеки заявлено рентабельність операційної діяльності підприємств будівництва, зважаючи на що в дисертації актуалізовано питання загальнодержавної економічної безпеки. На мікрорівні цей індикатор обчислюється за інформацією статистичної й фінансової звітності будівельних підприємств. Відповідно, така інформація має бути змістовною, об'єктивною і містити достовірні дані. У роботі виокремлено основні джерела інформації для його розрахунку в розрізі рядків відповідних форм звітності та досліджено підставу їх формування. Ідентифікацію загроз економічній безпеці держави, пов'язаних із монополізацією, здійснено з використанням матриці. Ідея її формування полягає в ранжуванні загроз економічній безпеці залежно від рівня концентрації ринку. У складі матриці виокремлено червону, жовту, зелену зони та враховано динаміку індексів Герфіндаля-Гіршмана, ентропії ринкових часток будівельного ринку України, коефіцієнта ринкової концентрації, коефіцієнта варіації та коефіцієнта Джині, обчислених за даними фінансової звітності 100 будівельних підприємств України. За результатами виконаних обчислень підтверджено необхідність здійснення макроекономічних заходів із метою стримування розвитку монопольних явищ на будівельному ринку.

12. Для поглиблення теоретико-методологічних засад економічного аналізу фінансових результатів будівельних підприємств запропоновано використання цілеорієнтованого підходу, практична реалізація якого передбачає аналіз фінансових результатів у системах управління економічною безпекою, економічними ризиками, конкурентоспроможністю, діловою активністю, інвестиційною привабливістю, вартістю підприємства. Отримані результати суттєво доповнюють теоричні засади та методологічні положення економічного аналізу. Ідентифікація наведених напрямів аналізу фінансових результатів визначається пріоритетними підсистемами управління будівельними підприємствами в умовах ринкових відносин, які, своєю чергою, забезпечують необхідні умови їх утримання на ринку і розвитку. Вибір між комплексним і цілеорієнтованим підходами загалом залежить від мотивації керівництва будівельного підприємства, обумовлюється типом менеджменту, достовірною оцінкою можливостей, загроз зовнішнього середовища, а також сильних і слабких сторін внутрішнього середовища.

13. Забезпечення якісних управлінських рішень потребує врахування особливостей діяльності будівельних підприємств, основною з яких є довготривалість будівництва. Для оцінювання ефективності операційної діяльності

будівельних підприємств із урахуванням зазначеного запропоновано використовувати показники рентабельності циклів, зокрема операційного, виробничого та фінансового. Розроблений алгоритм їх обчислення забезпечить обґрунтування заходів щодо підвищення результативності діяльності будівельних підприємств. За використання комплексного підходу до проведення аналізу фінансових результатів доведено необхідність розширення показників такими індикаторами рентабельності: продукції та продажу продукції житлового будівництва, нежитлового будівництва, будівництва інженерних споруд; надання та продажу послуг генерального підряду. Їх розрахунок доцільний для будівельних підприємств за умови використання удосконаленого робочого плану рахунків бухгалтерського обліку доходів, витрат, собівартості реалізації та фінансових результатів і управлінського Звіту, методичні рекомендації щодо складання якого наведено в дисертації. Такі оціночні індикатори тісно пов'язані саме з будівництвом і різносторонньо відображають його результативність. Їх використання сприятиме більш дієвому управлінню.

14. З метою перевірки гіпотези про відповідність значень чистого доходу 100 будівельних підприємств України нормальному закону розподілу використано критерій Колмогорова-Смірнова, реалізований у програмі «Statistica 6.0». Оскільки ймовірність $p < 0,20$, то гіпотезу про нормальний розподіл відхилено. Для перевірки гіпотези про логнормальний розподіл доходів підприємств будівельної галузі прологарифмовано значення чистого доходу з використанням тесту Жака-Бера та критерію Колмогорова-Смірнова. Оскільки $JB \leq JB_c$, гіпотезу про логнормальний розподіл підтверджено. Ідентифікований логнормальний закон розподілу достатньою мірою наближений до закону розподілу Парето. У дисертаційній роботі розраховано загальну рентабельність 100 будівельних підприємств України і відповідно до проаналізованого розподілу доходу всі розглянуті будівельні підприємства за значеннями рентабельності класифіковано на групи. Дуже високе або надто низьке значення рентабельності є прямим свідченням низької економічної стійкості будівельного підприємства. Для уникнення інвестиційних ризиків у сучасних умовах необхідне посилення державного регулювання нормативних значень рівня рентабельності.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ Монографії

1. Pavelko O. V. The problems of accounting, analysis and financial reporting: experience of Ukraine and Poland : monograph / I. Lazaryshyna, H. Ronek, O. Pavelko and oth. Rivne : National University of Water Management and Nature Resources Use, 2012. 284 p. (16,5 д.а., особисто автора – 0,8 д.а., підготовлено частину розділів 1.3 «Conceptual positions of Ukrainian fixed assets accounting», 1.12 «The simplification of accounting for small business enterprises in Ukraine»).

2. Павелко О.В. Облікова інтерпретація класифікацій доходів основної діяльності у будівництві: теоретико-методичні аспекти // Україна и Беларусь: ресурсы предпринимательства: монографія / П.Ю. Храпко [и др.] ; под науч. ред.

Л.Е. Совик. Пинск : ПолесГУ, 2017. С. 80–85 (11,2 д.а., особисто автора – 0,4 д.а., досліджено класифікацію доходів та представлено її апробацію в статистичній звітності будівельних підприємств).

3. Павелко О.В. Інформаційне забезпечення управління фінансовими результатами будівельних підприємств як чинник еколого-економічної безпеки України // Інформаційне забезпечення управління еколого-економічною безпекою держави: монографія / А.Ю. Якимчук, О.О. Дорошенко та ін. Рівне: НУВГП, 2018. С. 96–106 (13,9 д.а., особисто автора – 0,6 д.а., розглянуто інформаційну основу для визначення індикаторів економічної безпеки держави, основні джерела інформації для розрахунку індикаторів економічної безпеки будівельних підприємств).

4. Павелко О.В. Вплив особливостей будівництва на організаційно-методичні засади обліку й аналізу фінансових результатів // Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції : монографія / Н.М. Позняковська, С.О. Левицька, О.О. Осадча, О.О. Дорошенко, С.Я. Зубілевич, О.В. Зінкевич та ін. Рівне: НУВГП, 2019. С. 215–230 (24,1 д.а., особисто автора – 0,9 д.а., висвітлено вплив особливостей будівництва на облік та аналіз будівельних підприємств).

5. Pavelko O. V. Classification and distribution of construction enterprises financial results: organizational and methodical approaches // Accounting, control, analysis and taxation in the conditions of international economic integration: collective monograph / Kalyuga Ev.V., Lazaryshyna I.D. etc. Kyiv: Komprint, 2019. P. 157–167 (14,0 д.а., особисто автора – 0,8 д.а., досліджено класифікацію та опрацьовано механізм розподілу фінансових результатів будівельних підприємств).

6. Павелко О.В. Фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств: організаційно-методологічні засади обліку: монограф. Рівне: НУВГП, 2020. 604 с. (35,1 д.а.).

Статті в наукових фахових виданнях України

7. Павелко О.В. Первинний облік: сутність та актуалізація значення в умовах дії норм Податкового кодексу України. *Галицький економічний вісник*. 2011. № 3 (32). С. 161–168 (0,7 д.а.).

8. Павелко О.В. Теоретичні засади визнання доходів і витрат основної діяльності будівельних підприємств: міжнародний досвід та облікова практика. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки*. 2012. Вип. 4 (62). С. 172–178 (0,8 д.а.).

9. Павелко О.В. Економічна сутність оцінки у системі бухгалтерського обліку. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. 2013. Вип. 1(61). С. 162–170 (0,5 д.а.).

10. Павелко О.В. Витрати у будівництві: ідентифікація економічної сутності, нормативно-правове регулювання обліку та відображення у звітності. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки* (Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, WorldCat, BASE, eLibrary.ru (РИНЦ), Google Scholar). 2016. Вип. 4 (78). С. 93–101 (1,0 д.а.).

11. Павелко О.В. Теоретичні засади побудови обліку доходів будівельних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017 р. Вип. № 16. С. 899-904. URL: <http://global-national.in.ua> (0,6 д.а.).

12. Павелко О.В. Концептуальні засади побудови обліку фінансових результатів будівельних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки*. 2018. Вип. 1 (81). С. 98–108 (0,6 д.а).

13. Павелко О.В. Передумови поглиблення методології обліку діяльності будівельних підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки (Index Copernicus, DOAJ, WorldCat, BASE, eLibrary.ru (РИНЦ), Google Scholar)*. 2018. Вип. 3 (85). С. 21–27 (0,8 д.а.).

14. Павелко О.В. Розвиток понятійно-категоріального апарату в частині трактування фінансових результатів: адаптація до діяльності будівельних підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, аналізу, контролю (Index Copernicus, DOAJ, Google Scholar)*. 2018. Вип. 3 (41). С. 47–54 (0,9 д.а).

15. Павелко О.В. Фактори впливу на величину прибутку будівельних підприємств. *Наукові записки НУ «Острозька академія»*. (Index Copernicus, ResearchBib, Ulrichsweb, РИНЦ). 2018. № 10(38). С. 124–130 (0,8 д.а).

16. Дорошенко О.О., Павелко О.В. Інтеграція показників бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів державного та приватного секторів для визначення рівня економічної безпеки країни. *Причорноморські економічні студії (Index Copernicus)*. 2018. Вип. 35. Част 1. С. 129–135 (0,8 д.а., особисто автора – 0,5 д.а., досліджено механізм інтеграції показників бухгалтерського обліку та фінансової звітності для визначення рівня економічної безпеки країни).

17. Павелко О.В. Evaluation, calculation, documentation: influence of accounting method elements on financial results accounting of building companies. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки*. (Google Scholar). 2019. Вип. 1 (85). С. 142–153 (0,7 д.а.).

18. Павелко О.В. Інвентаризація, рахунки та подвійний запис як важелі впливу на облік фінансових результатів будівельних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економічні науки*. (Google Scholar). 2019. Вип. 2 (86). С. 55–71 (1,0 д.а.).

19. Павелко О.В. Функції та принципи економічного аналізу фінансових результатів. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. (Google Scholar). 2019. Вип. 4 (88). С. 182–199 (1,0 д.а.).

20. Павелко О.В. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності будівельних підприємств: методика та особливості проведення. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. (Google Scholar). 2020. Вип. 1(89). С. 168–187 (1,1 д.а.).

21. Лазаришина І.Д., Павелко О.В. Принципи бухгалтерського обліку та їх адаптація до потреб обліку фінансових результатів будівельних підприємств. *Біоекономіка і аграрний бізнес*. (Index Copernicus, Google Scholar, DOAJ, etc.), 2019. Вип. 2. С. 64-73 (1,1 д.а., особисто автора – 0,6 д.а., показано адаптацію принципів бухгалтерського обліку до потреб обліку фінансових результатів).

22. Павелко О.В. Методологія обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств: гносеологічний аспект. *Наукові записки НУ*

«Острозька академія» (Index Copernicus, ResearchBib, Ulrichsweb, РИНЦ). 2019. № 14(42). С. 131–137 (0,8 д.а.).

Статті в зарубіжних виданнях

23. Павелко О.В. Первичное учетное обеспечение взаиморасчетов между заказчиками и подрядчиками в строительстве. *International Journal of New Economics and Social Sciences* (ERIH PLUS, ICI Journals Master List, PBN/POL-Index, CEEOL, CEJSH, etc.). 2016. № 1(3). Р. 65–73 (0,6 д.а.).

24. Luchko M., Pavelko O. The economic security of Ukraine: the essence and dependence on financial results accounting of the construction companies activities. *Warmińsko-Mazurski Kwartalnik Naukowy, Nauki Społeczne*. 2017. № 3 (23). Р. 89–101. (0,9 д.а., особисто автора – 0,5 д.а., досліджено вплив фінансових результатів будівельних підприємств як індикатора при визначенні виробничої безпеки).

25. Pavelko O.V. Retrospective approach to determination and classification of construction enterprises financial results. *Modern scientific researches* (Index Copernicus). 2018. Iss. 5. Part 2. Р. 49–59 (0,8 д.а.).

26. Pavelko O.V. Scientific and theoretical approaches to the identification of the economic essence of the construction companies profit. *The scientific heritage*. 2019. № 33. Vol. 2. Р. 30–35 (0,7 д.а.).

27. Pavelko O.V. Types of the profit according to the legislation of Ukraine: theoretical and methodical approaches to exploration and calculation. *Evropský časopis ekonomiky a managementu* (Index Copernicus). 2019. Vol. 5 Issue 2. Р. 223–229 (0,9 д.а.).

28. Pavelko O.V. Functions of financial results accounting of construction enterprises activities: types and modification. *International Journal of New Economics, Public Administration and Law* (Index Copernicus, Google Scholar, Crossref, ORCID, e-LIBRARY, SPIN). 2019. № 1(3). Р. 23–33 (0,9 д.а.).

29. Pavelko O.V. Organization of construction enterprises financial results accounting: scientific and methodical approaches. *The scientific heritage*. 2019. № 40. Р. 4. Vol. 4. Р. 23–27 (0,7 д.а.).

30. Improving accounting and analysis of innovative costs. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering* / Larysa Ivanchenkova, Larysa Skliar, Olha Pavelko etc. (SCOPUS, The Lattice Science, Mendeley, Index Copernicus, etc.). 2019. Vol. 9. Iss. 1. Р. 4003–4009. URL: <https://www.ijitee.org/wp-content/uploads/papers/v9i1/A5253119119.pdf> (0,9 д.а., особисто автора – 0,2 д.а., досліджено облік інноваційних витрат та напрями його удосконалення).

31. The Construction Market Monopolization: Identification of the Threats to the Economic Security of Ukraine / Olha Pavelko, Inna Lazaryshyna, Olena Doroshenko, Yulia Vashai, Oksana Zinkevych. *International Journal of Recent Technology and Engineering* (The Lattice Science, Mendeley, Index Copernicus, etc.). 2020. Vol. 8. Iss. 5. Р. 56–66. URL: <https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i5/E5634018520.pdf>. (1,1 д.а., особисто автора – 0,3 д.а., ідентифіковано загрози економічній безпеці України в частині діяльності будівельних підприємств).

Публікації в інших виданнях

32. Павелко О.В. Признание доходов и расходов по договорам строительного подряда в бухгалтерском и налоговом учете: опыт Украины и Российской

Федерации. *Наука и образование в современном мире* : матеріали Міжнародн. научн.-практ. конф. Караганды : РИО «Болашак-Баспа», 2013. Том 2. С. 326–330 (0,2 д.а.).

33. Павелко О.В. Порівняльна характеристика міжнародних та вітчизняних стандартів, що регламентують облік у будівництві. *Бухгалтерський облік, контроль і аналіз у сучасній економічній науці та практиці* : зб. мат. 3-ої Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 квіт. 2014 р. Київ : КНЕУ, 2014. С. 252–256 (0,2 д.а.).

34. Павелко О.В. Первинні документи як основа інформаційного забезпечення бізнесу. *Продовольчі ресурси: проблеми і перспективи* : зб. наук. праць II Міжнар. наук.-практ. конф., 11 лист. 2014 р. Київ : ННЦ ІАЕ. С. 216–217 (0,2 д.а.).

35. Павелко О.В. Поняття основних засобів з точки зору бухгалтерського обліку: економічний зміст та класифікація. *Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 25 лют. 2015 р. Ірпінь : Вид-во НУДПС України, 2015. С. 109–111 (0,2 д.а.).

36. Павелко О.В. Особливості обліку підрядником матеріалів замовника у будівництві. *Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, 17-18 квіт. 2015 р. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. С. 197–200 (0,2 д.а.).

37. Павелко О.В. Валові заборгованості в обліку будівельних контрактів: розбіжності між вітчизняними та міжнародними стандартами. *Економіка, менеджмент та фінанси: аналіз тенденцій і перспектив розвитку* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 листоп. 2015 р. К. : ГО «Київський економічний науковий центр». 2015. Ч. 3. С. 111–114 (0,2 д.а.).

38. Павелко О.В. Нарахування амортизації основних засобів у будівництві: теоретичні аспекти. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами* : матеріали 7 Всеукр. наук.-практ. конф., 11 лют. 2016 р. Київ, 2016. С. 111–113 (0,2 д.а.).

39. Павелко О.В. Регламентація класифікації витрат основної діяльності будівельних підприємств. *Інституціоналізація процесів євроінтеграції: суспільство, економіка, адміністрування* : зб. тез та матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 21-22 квіт. 2016 р. Рівне, НАУ, 2016. С. 69–70 (0,2 д.а.).

40. Павелко О.В. Будівництво як важливий напрям розвитку економіки України. *Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток* : тези доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф., 24 берез. 2016 р. Рівне : Рівненський інститут Університету «Україна», 2016. С. 74–80 (0,3 д.а.).

41. Павелко О.В. Теоретичні засади використання понять «затрати» та «витрати» в обліку будівельних підприємств. *Сучасні тенденції розвитку науки в Україні* : матеріали Міжнар. наук. практ. конф., 12 трав. 2016 р. Рівне : НУВГП. 2016. С. 39–41 (0,2 д.а.).

42. Павелко О.В. Собівартість у будівництві: ретроспектива та сучасний обліковий вимір. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 11 трав. 2016 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. С. 175–177 (0,2 д.а.).

43. Павелко О.В. Чинники особливостей обліку у будівництві. *Стратегічні вектори соціально-економічного розвитку на мікро- та макрорівні*: матеріали

Всеукр. наук.-практ. конф., 17-18 листоп. 2016 р. Полтава. 2016. С. 166–169 (0,2 д.а.).

44. Павелко О.В. Основы построения учета расходов на компенсацию сносимого жилья в условиях устойчивого развития экономики. *Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы* : сб. трудов XI Междунар. научн.-практ. конф., 21 апреля 2017 г. Пинск : ПолесГУ, 2017. С. 93–94 (0,1 д.а.).

45. Павелко О.В., Асканова Ю.І. Амортизація основних засобів та її місце в процесі відтворення основного капіталу. *Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів та студентів, 27 квіт. 2017 р. Рівне : НУВГП. 2017. С. 23–25 (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а., досліджено значення амортизації основних засобів).

46. Павелко О.В. Класифікація фінансових результатів будівельних підприємств: теоретичні аспекти. *Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу* : тези виступів Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 жовт. 2017 р. Житомир : Видавець О.О.С. 2017. 122–124 (0,1 д.а.).

47. Павелко О.В., Калитюк Ю.М. Тенденції розвитку діяльності будівельних підприємств України. *Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика* : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 4 груд. 2017 р. Полтава : ЦФЕНД, 2017. Ч. 2. С. 42–43 (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а., досліджено динаміку розвитку будівельних підприємств України).

48. Павелко О.В., Макар Н.М. Особливості та інвестиційний розвиток капітального будівництва в Україні. *Регулювання міжнародних економічних відносин: проблеми та перспективи* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 8-9 груд. 2017 р. К. : ГО «КЕНЦ», 2017. Ч. 1. С. 78–80 (0,2 д.а., особисто автора – 0,1 д.а., досліджено тенденції розвитку капітального будівництва України).

49. Павелко О.В. Облікове забезпечення розвитку будівельних підприємств. *Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., 22 берез. 2018 р. Харків : ХДУХТ, 2018. С. 159–160 (0,1 д.а.).

50. Павелко О.В. Трагування прибутку представниками класичної політичної економії як основа подальшого розвитку даного поняття. *Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., 27 квіт. 2018 р. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2018. С. 37–41 (0,2 д.а.).

51. Павелко О.В. Ідентифікація прибутку: ретроспективний вимір. *Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції* : зб. тез VII Міжнар. наук.-практ. конф., 17 трав. 2018 р. Рівне : НУВГП, 2018. С. 242–244 (0,1 д.а.).

52. Павелко О.В. Трагування прибутку К. Марксом та М.І. Туган-Барановським. *Актуальні напрями модернізації бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 23 трав. 2018 р. Харків : Смугаста типографія, 2018. С. 125–127 (0,1 д.а.).

53. Павелко О.В. Вчення меркантилістів про багатство й прибуток: переваги та недоліки. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні* :

матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 31 трав.-01 черв. 2018 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 325–327 (0,2 д.а.).

54. Павелко О.В. Методичні засади розподілу фінансових результатів будівельних підприємств. *Розвиток фінансів, банківської справи та страхування в Україні та світі* : зб. тез доповідей I Всеукр. дослідн. інт.-конф. студ. та молодих вчених, 20 верес. 2018 р. Київ : ЦДФБС «ФБС Груп», 2018. С. 25–26 (0,1 д.а.).

55. Pavelko O.V. Research of the essence of profit by scientists of the past. *International Scientific Conference Modern Economic Research: Theory, Methodology, Strategy* : Conference Proceedings, Part II, September 28, 2018. Kielce, Poland : Baltija Publishing. 2018. P. 92–94 (0,1 д.а.).

56. Pavelko O.V. Profit of the enterprise as the final financial result of successful management. *Advances of science: proceedings of articles the International scientific conference*. Czech Republic, Karlovy Vary. Ukraine, Kyiv, 28 September 2018 / Editors prof. L.N. Katjuhin, I.A. Salov, I.S. Danilova, N.S. Burina. 2018. P. 134–138 (0,2 д.а.).

57. Павелко О.В. Склад учасників процесу будівництва як чинник методики обліку фінансових результатів. *Сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин та економіко-політичного процесу* : матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 5-6 жовт. 2018 р. Ужгород : Гельветика, 2018. С. 130–134 (0,2 д.а.).

58. Павелко О.В. Визнання в обліку доходу за МСФЗ 15 як основної складової фінансових результатів будівельних підприємств. *Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки* : тези доповідей V Міжнар. наук.-практ. конф., 6 жовт. 2018 р. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. С. 84–87 (0,2 д.а.).

59. Павелко О.В. Використання будівельними підприємствами МСФЗ «Дохід від договорів з клієнтами»: обґрунтування необхідності. *Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 жовт. 2018 р. Острого : Видавництво НУ «Острозька академія», 2018. С. 263–266 (0,2 д.а.).

60. Павелко О.В. Управління фінансовими результатами у будівництві. *Сучасні проблеми менеджменту* : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. конф., 19 жовт. 2018 р. Київ : Нац. авіац. ун-т, 2018. С. 379–381 (0,2 д.а.).

61. Павелко О.В. Використання компетентнісного підходу при викладанні теми «Облік капітального будівництва» з навчальної дисципліни «Облік інвестицій». *Реалізація компетентнісного підходу у підготовці фахівців з обліку і оподаткування* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 лист. 2018 р. Рівне : НУВГП. 2018. С. 81–85 (0,2 д.а.).

62. Павелко О.В. Будівельні підприємства як суб'єкти господарювання: сутність та класифікація. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 28 лист. 2018 р. Луцьк, 2018. С. 424–427 (0,2 д.а.).

63. Павелко О.В. Методичні положення обліку фінансових результатів залежно від типу учасника будівельного процесу. *Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії* : матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 16 берез. 2019 р. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. С. 93–97 (0,2 д.а.).

64. Павелко О.В. Реалізація інформаційної функції бухгалтерського обліку в

частині фінансових результатів. *Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє*, 18 квіт. 2019 р. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019. С. 135–138 (0,2 д.а.).

65. Павелко О.В. Алгоритм ідентифікації моменту визнання доходів за МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» для будівельних підприємств. *Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу* : II Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., 18 квіт. 2019 р. Харків : ХДУХТ, 2019. С. 76–77 (0,1 д.а.).

66. Павелко О.В. Динаміка фінансової результативності будівельних підприємств: збитковість як реалія сьогодення. *Економіка і менеджмент 2019: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку*: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квіт. 2019 р. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. С. 70–72 (0,1 д.а.).

67. Павелко О.В. Інтереси принципалів будівельних підприємств і їх вплив на величину прибутку. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки* : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 10 трав. 2019 р. Рівне : НУВГП, 2019. С. 226–228 (0,2 д.а.).

68. Павелко О.В. Теоретичні засади забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. *Теорія та практика менеджменту безпеки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14 трав. 2019 р. Луцьк, 2019. С. 72–73 (0,1 д.а.).

69. Павелко О.В. Вплив МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» на складові діяльності будівельних підприємств. *Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції* : зб. тез VII Міжнар. наук.-практ. конф., 16 трав. 2019 р. Рівне : НУВГП, 2019. С. 135–138 (0,1 д.а.).

70. Павелко О.В. The usage of international accounting standards by Ukrainian construction enterprises: advantages and disadvantages. *A számvitel és pénzügy tudományok hatása a gazdasági folyamatok fejlődésére* Beregszász, 17-18 május. 2019. Beregszász, 2019. P. 189–191 (0,1 д.а.).

71. Павелко О.В. Принципи облікової політики будівельних підприємств. *Фінансова система країни: тенденції та перспективи розвитку* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., 25 жовт. 2019 р. Острог : Вид-во НУ «Острозька академія», 2019. С. 235–238 (0,1 д.а.).

72. Павелко О.В. Етапи проведення економічного аналізу фінансових результатів. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18 лют. 2020 р., Луцьк. С. 381–383 (0,1 д.а.).

73. Павелко О.В. Види та значення економічного аналізу. *Актуальні проблеми обліково-аналітичного забезпечення в умовах переходу до Індустрії 4.0* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 березня 2020 р. Рівне. С. 320–323 (0,1 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Павелко О.В. Облік та аналіз фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств: методологія й організація. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами

економічної діяльності)». ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2020.

Дисертацію присвячено вирішенню наукової проблеми, пов'язаної з удосконаленням та розвитком теорії й методології, а також організаційно практичних засад обліку й аналізу фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. Уточнено економічну сутність прибутку будівельного підприємства. Розвинуто класифікацію фінансових результатів, яку покладено в основу сформованого робочого плану рахунків з їх обліку. Удосконалено систему документування фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. Доведено доцільність складання Звіту про доходи, витрати та фінансові результати основної діяльності будівельних підприємств, розроблено Методичні рекомендації щодо його заповнення. Виокремлено додаткові показники фінансової звітності, складеної за МСФЗ та П(С)БО, обґрунтовано порядок їх формування. Розроблено інтегрований звіт будівельного підприємства в частині фінансових результатів і нефінансових показників та представлено методику його складання. Запропоновано матриці врахування впливу запитів економічних інституцій на формування облікової політики. Презентовано порядок проведення аналізу фінансових результатів будівельних підприємств за комплексним та цілеорієнтованим підходом.

Ключові слова: облік, аналіз, фінансові результати, прибуток, збиток, будівельні підприємства, дохід, витрати, організація, методологія, принципи, функції, аналітичне забезпечення, будівництво, особливості будівництва.

АННОТАЦИЯ

Павелко О.В. Учет и анализ финансовых результатов основной деятельности строительных предприятий: методология и организация. Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.09 «Бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности)». ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2020.

Диссертация посвящена решению научной проблемы, связанной с усовершенствованием и развитием теории и методологии, а также организационно-практических основ учета и анализа финансовых результатов основной деятельности строительных предприятий. Уточнена экономическая сущность прибыли строительного предприятия. Развита классификация финансовых результатов, которая положена в основу сформированного рабочего плана счетов по их учету. Усовершенствована система документирования финансовых результатов основной деятельности строительных предприятий. Доказана целесообразность составления Отчета о доходах, расходах и финансовых результатах основной деятельности строительных предприятий, разработаны Методические рекомендации по его заполнению. Выделены дополнительные показатели финансовой отчетности, составленной по МСФО и П(С)БУ, обоснован порядок их формирования. Разработан интегрированный отчет строительного предприятия в части финансовых результатов и нефинансовых показателей, представлена методика его составления. Предложена матрица учета влияния запросов экономических институтов на формирование учетной политики. Представлен порядок проведения анализа

финансовых результатов строительных предприятий с использованием комплексного и целеориентированного подходов.

Ключевые слова: учет, анализ, финансовые результаты, прибыль, убыток, строительные предприятия, доход, расходы, организация, методология, принципы, функции, аналитическое обеспечение, строительство, особенности строительства.

ANNOTATION

Pavelko O.V. Accounting and analysis of financial results of the construction enterprises main activity: methodology and organization. Manuscript.

Thesis for a Doctor's Degree in Economics by specialty 08.00.09 «Accounting, Analysis and Audit (by the types of economic activities)». Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, 2020.

The dissertation is aimed at solving the scientific problem related to the improvement and development of theoretical and methodological, organizational and practical principles of accounting and analysis of financial results of the construction enterprises main activity.

Taking into account the interpretation of construction in accounting normative documents, the definition of construction is proposed. The use of it will allow to harmonize the differences in the legislation regarding. The comparative characteristics of sectoral features of construction are performed, their classification according to production, economic, functional characteristics, depending on the stages of construction and legislative regulation is identified. The influence of construction features on accounting of financial results of the construction enterprises main activity is investigated. The classification of construction enterprises is developed. A retrospective measurement of the interpretation of profit in the context of accounting is performed. The definitions of profit in three directions (accounting, analysis and audit; finance; enterprise economics and economic theory) are analyzed. The definition of the profit essence of the construction enterprise is offered. The classification of construction enterprises financial results is developed. The appropriateness of distinguishing classification attributes is explained by the fact that construction enterprises compile statistical reports.

The system of formation and distribution of net profit of construction enterprises with separation of two subsystems (formation, distribution) is proposed. The advantages and disadvantages of IFRS 15 «Revenue from Contracts with Customers» are highlighted. The impact of IFRS 15 on the constituent activities of construction is identified. To improve the analytical accounting of construction enterprises, it is proposed to use an elaborate chart of the accounts of income, expenses, the cost of realization and financial results of the construction enterprises main activity, which will simplify the process of compiling a monthly Statement of income, expenses and financial results of the construction enterprises main activities. The information base for determination of economic security indicators of the state (macro level) is given and the main sources of information for calculation of economic safety indicators of construction enterprises are developed. The compository of accounting method is proved and its adaptation to the needs of accounting of financial results of the construction enterprises main activity is shown.

The factors of influence on the expenses of construction enterprises that cause changes in the size of financial results are outlined. The using of the Act of Acceptance of

Construction Works instead of the standard form No. KB-2B is proposed to the subjects of the non-state sector and the mechanism of its implementation in the software product «Accounting 2.0» is outlined. The structure of the Certificate on the Cost of Construction Works and costs is developed. The impact of inventory and double entry on the financial results of construction companies is shown schematically. The structural scheme of accounting methodology of financial results of construction enterprises from the point of view of process approach in construction is drawn.

The principles of accounting organization in accordance with the teachings of world scientific schools are investigated. It is suggested to distinguish the principles of accounting organization into general and special ones, taking into account the process approach in construction and in the context of other components of accounting organization, such as: accounting (regulatory, technical, software); technology of the accounting process (selection and movement of accounting information media, recording of information on appropriate media, accounting nomenclature); distribution of accounting functions; transformation of the accounting system. The comparison of accounting principles and financial statements in the regulatory documents of Ukraine is made. An integrated report of the construction company in terms of financial results and non-financial indicators is developed and the method of its compilation is presented.

In the work the law of distribution of the income which allows carrying out the division of the investigated construction enterprises of Ukraine by level of profitability is constructed. The example of three construction companies in Rivne determined the dynamics of individual indicators for 2015-2019, namely, such as: gross return on assets, gross return on attracted capital, profitability of products, gross return on sales and gross return on equity. The necessity of distinguishing the following approaches in the analysis of financial results of construction enterprises is proved: analysis of the formation and use of financial results of the enterprise for information support of profit management (integrated approach); analysis of financial results in management systems: economic security, efficiency, competitiveness, business activity, investment attractiveness, economic risks, sustainable development strategy, crisis management (goal-oriented approach).

It is proposed to calculate the following indicators: profitability of residential construction products; profitability of non-residential construction products; profitability of products of engineering structures construction; profitability of general contracting services; profitability of sale of housing construction products; profitability of sale of non-residential construction products; profitability of sale of engineering structures construction products; profitability of sale of general contract services; profitability of the operating cycle; profitability of the production cycle; profitability of the financial cycle.

The functions of economic analysis of financial results are investigated and the necessity of their isolation in the following structure is substantiated: research; evaluation; informational; controlling; search engine. It is proposed to distinguish the principles of economic analysis of financial results into the following groups: methodological, principles of professional ethics, philosophical, legal, organizational.

Key words: accounting, analysis, financial results, profit, loss, construction enterprises, income, expenses, organization, methodology, principles, functions, analytical support, construction, features of construction.